

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА.....	8
1.1 Інвестиції: сутність, роль, класифікації.....	8
1.2. Підходи формування інвестиційної привабливості підприємства.....	16
1.3. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства.....	19
1.4. Інвестиційна політика підприємства.....	28
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА «МОТОР СІЧ».....	34
2.1 Загальна характеристика господарської діяльності ПАТ «Мотор Січ».....	34
2.2. Дослідження основних показників інвестиційної привабливості ПАТ «Мотор Січ».....	39
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПАТ «МОТОР СІЧ».....	53
3.1. Основні напрямки покращення інвестиційної привабливості підприємства.....	53
3.2. Економічна ефективність запропонованих заходів	53
ВИСНОВКИ.....	64
ПЕРЕЛІК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	70
ДОДАТКИ	

РЕФЕРАТ

Робота містить: 69 сторінок, 9 таблиці, 3 рисунків , 28 формул 3 додадки, 43 джерел.

Об'єкт дослідження: інвестиційна привабливість суб'єкта господарювання в сучасних умовах господарювання.

Мета роботи - розробка та обґрунтування методичних положень та практичних рекомендацій покращення інвестиційної привабливості сучасного суб'єкта господарювання.

Завдання – обґрунтувати інвестиційну привабливість сучасного суб'єкта господарювання, здійснити аналіз фінансово-економічного стану суб'єкта господарювання, визначити напрямки покращення інвестиційної привабливості підприємства.

Методи дослідження - статистико-економічний, абстрактно-логічний, , прогнозування, графічний.

Наукова новизна роботи полягає в тому, що в неї здійснено постановку та вирішення актуального завдання розробки механізму підвищення інвестиційної привабливості промислового підприємства.

Короткий зміст роботи: розглянуто теоретичні засади комплексної оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта господарювання, проведено розрахунки, аналіз та зроблено узагальнюючі висновки щодо інвестиційної привабливості сучасного суб'єкта господарювання, зокрема щодо поліпшення інвестиційної привабливості вітчизняного промислового підприємства ПАТ «Мотор Січ».

ІНВЕСТИЦІЇ, ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ, ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНИЙ СТАН, ПОТЕНЦІАЛ, ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА, ЕФЕКТИВНІСТЬ, РЕНТАБЕЛЬНІСТЬ.

ВСТУП

Успішна діяльність будь-якого підприємства залежить від безперервних послідовно прийнятих рішень керівників. Кожне з цих рішень в кінцевому підсумку має економічні наслідки на діяльність підприємства. По суті, процес управління будь-яким підприємством - це серія економічних рішень. Деякі рішення є головними, такі, як інвестиції в нове обладнання, позика великих сум або виробництво нової продукції. Більшість інших рішень є частиною щоденного процесу управління всіма підрозділами підприємства. Загальним для всіх рішень є базовий принцип «економічного компромісу», згідно з яким перед кожним рішенням керуючий повинен зважувати одержувані вигоди і витрати.

Однією з найважливіших сфер діяльності будь-якої фірми є інвестиційні операції. Інвестиційні операції, пов'язані з вкладення коштів у реалізацію проектів, що будуть забезпечувати одержання фірмою вигоди протягом досить тривалого періоду часу.

Економічні дослідження останніх років демонструють, що в період розвитку ринкових відносин більшість суб'єктів господарювання мають нестачу власних коштів, що спрямовуються на їх подальший розвиток. Особливо це актуально в сучасній економічній ситуації. Одним із шляхів вирішення зазначеної проблеми є залучення інвестицій. Інвестиції відіграють важливу роль у розвитку і функціонуванні не тільки суб'єктів господарювання, але і економіки в цілому. Залучення інвестицій є потужним поштовхом для розвитку виробництва.

Інвестиції являють одну з найважливіших економічних категорій, що визначають розвиток економіки, дозволяють створити нові робочі місця, забезпечують можливість заміни зношеної техніки та обладнання, що в свою чергу дозволяє зменшити шкідливий вплив на навколишнє середовище, так само вони дозволяють освоювати і впроваджувати нові технології, економлять

енергоресурси, підвищують якість і конкурентоспроможність продукції, знижують собівартість продукції, сприяють інтенсифікації виробництва, забезпечують вихід на ринок нових видів товарів і послуг. Все це приносить благо не тільки виробникам і споживачам, а й інвесторам і державі в цілому.

Залучення інвестицій в підприємство є вагомим завданням. Ефективно вирішити її можна шляхом підвищення інвестиційної привабливості об'єктів інвестування. Приймаючи рішення про інвестування, потенційний інвестор звертає увагу на таке питання - наскільки привабливим є об'єкт інвестицій? Відповідь на поставлене питання можна дати при об'єктивному дослідженні поняття «інвестиційна привабливість суб'єкта господарювання». З точки зору інвесторів, інвестиційна привабливість підприємства - це система кількісних і якісних факторів, що характеризують платоспроможний попит підприємства на інвестиції.

Для того щоб отримати надійну інформацію для розробки стратегії інвестування, необхідний системний підхід дослідження кон'юнктури ринку, починаючи з макrorівня (від інвестиційного клімату держави) і закінчуючи мікрорівнем (оцінкою інвестиційної привабливості окремого інвестиційного проєкту). Дана систематичність дозволяє інвесторам вирішити проблему вибору саме отаких підприємств, які мають кращі перспективи розвитку в разі реалізації запропонованого інвестиційного проєкту та можуть забезпечити інвестору прибуток на вкладений капітал з існуючих ризиків. Одночасно інвестором аналізується належність підприємства до галузі (що розвиваються або депресивні галузі) і його територіальне розташування.

Інвестиції відіграють важливу роль як на макро-, так і на мікро- рівні. Вони визначають майбутнє країни в цілому, окремого суб'єкта господарювання і є локомотивом у розвитку економіки.

Провідна роль інвестицій в розвиток економіки визначається тим, що завдяки їм, здійснюється накопичення капіталу підприємств, а отже, створення бази для розширення виробничих можливостей країни та економічного зростання.

Інвестиційна діяльність в тій чи іншій мірі властива будь-якому підприємству. В умовах ринкової економіки можливостей для інвестування досить багато. Разом з тим будь-яке підприємство має обмежені вільні фінансові ресурси, доступні для інвестування. Тому постає завдання оптимізації інвестиційного портфеля.

Портфельне інвестування дає можливість для планування, оцінки та контролю за кінцевими результатами проведеної інвестиційної діяльності в різних сегментах на фондовому ринку. За допомогою даного інструменту, як портфель цінних паперів, інвестор може забезпечити собі потрібну стійкість доходу при мінімальному ризику, тому при його формуванні інвестор керується подібними принципами як:

- безпека вкладень;
- сталість в отриманні доходу;
- ліквідність інвестицій.

За рахунок використання інвестицій стало можливим досягти багатьох цілей: придбати сировинну базу, збільшити кількість земельних ділянок, оновити основні фонди, використовувати зберігаючі технології і т.д. У кожній економіці грошові інвестиції є реальним механізмом, завдяки якому досягається її розвиток і розширення. Грошові вкладень для кожної економіки стануть тим механізмом, завдяки якому вона розвивається і росте.

На кожному рівні розвитку компанії інвестиції виконують важливу функцію, завдяки їм можна збільшити якість продукції, що виготовляється, модернізувати й оновлювати процеси виготовлення, підвищити конкурентоспроможність підприємства. За рахунок вкладень можна провести природоохоронні та екологічні заходи, завдяки чому компанії зможуть не тільки розвиватися, а й ефективно функціонувати, отримувати прибуток і при цьому розвивати навколишнє середовище.

Дуже важливим є фактор ризику. Діяльність будь-якого підприємства, пов'язана з вкладенням фінансів з метою подальшого отримання прибутку, піддається великому ризику. Такий ризик носить назву - інвестиційного.

Інвестиційний ризик - це ризик неотримання (неповернення) в повному обсязі вкладених інвестицій. Вплив інвестиційного ризику, перш за все, проявляється через фактори, що відбиваються на інвестиційній привабливості господарюючих суб'єктів. Саме тому, для інвестора, з метою комплексної оцінки інвестиційної привабливості суб'єкта необхідно проаналізувати чинники, що впливають на нього на різних рівнях: корпоративному, галузевому, регіональному.

Інвестиційна діяльність завжди здійснюється в умовах невизначеності, ступінь якої може значно варіювати. Так, в момент придбання нових основних засобів ніколи не можна точно передбачити економічний ефект цієї операції. Тому нерідко рішення приймаються на інтуїтивній основі. Динамічний та ефективний розвиток інвестиційної діяльності є необхідною умовою стабільного функціонування і розвитку економіки. Масштаби, структура і ефективність використання інвестицій багато в чому визначають результати господарювання на різних рівнях економічної системи, стан, перспективи розвитку та конкурентоспроможність національного господарювання. Інвестиції формують виробничий потенціал на новій науково-технічній базі та зумовлюють конкурентні позиції країн на світових ринках.

Методи дослідження. У процесі роботи над дипломною роботою використані такі методи проведення економічних досліджень: абстрактно-логічний (теоретичні узагальнення і формування висновків), статистико-економічний (аналіз сучасного стану та визначення факторів впливу на здійснення інвестиційної привабливості підприємств суб'єкта господарювання), монографічний (аналіз сучасного стану інвестиційної привабливості підприємства), графічний.

Теоретичною і методологічною основою дослідження й розв'язання поставлених завдань є положення теорії інноваційної діяльності та сучасного інвестування, досягнення сучасної економічної науки у визначенні закономірностей здійснення інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання.

Інформаційною базою дослідження є законодавчі й нормативні акти, статистичні дані та фактичні показники процесів інвестиційної привабливості підприємства, спеціальна література з проблем теорії та практики інвестування.

Застосування обґрунтованих методичних підходів і напрямків удосконалення інвестиційної привабливості забезпечить підвищення ефективності функціонування підприємств харчової промисловості в області молочної галузі.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ФОРМУВАННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Інвестиції: сутність, роль, класифікації.

У сучасній економічній літературі поняття «інвестиції» є одним з найбільш часто використовуваних. Різноманіття в трактуванні цього поняття відображає неоднозначний підхід авторів до даної економічної категорії. В значній мірі це обумовлено еволюцією наукової думки, специфікою конкретних етапів історичного розвитку, пануючих форм і методів господарювання. Термін «інвестиції» походить від латинського слова *invest* - вкладати (деякі автори вважають, що слово «інвестиції» походить від латинського *investire* - обкладати). У найбільш широкому трактуванні інвестиції являють собою вкладення капіталу в усіх його формах в різні об'єкти (інструменти) з метою подальшого його збільшення (одержання прибутку і досягнення іншого економічного і неекономічного результату). У більш вузької трактуванні під інвестиціями слід розуміти вкладення економічних ресурсів і цінностей (внутрішніх і зовнішніх) в різні програми і проекти з метою отримання прибутку та інших кінцевих результатів (соціальних, природоохоронних та ін.).

Як економічна категорія інвестиції характеризують:

- а) вкладення капіталу в об'єкти підприємницької діяльності з метою приросту спочатку авансованої вартості
- б) фінансові відносини між учасниками інвестиційної діяльності (інвесторами, забудовниками, підрядниками, державою, фінансовими інститутами та ін.), що виникають в процесі реалізації інвестиційних проектів.

Теоретичні та практичні аспекти інвестування відображені в наукових роботах вітчизняних та зарубіжних економістів: О. Амоша, Г. Г. Бірман, І. Бланк, В. Бочаров, Ю. Брігхем, В. Гесць, О. Коюда, В.Коюда,Л. Лігоненко, Г. Марковиць, О.Носова, А.Пересада, Н. Трясціна, Л. Чорна, У. Шарп, О.

Ястремська та інші. Незважаючи на значні здобутки в теорії й практиці управління інвестиційною привабливістю суб'єктів господарювання, є проблеми, які залишаються предметом дискусій і обговорень вчених-економістів, зокрема, мова йде про:

- ідентифікацію потенційних інвесторів в процесі уточнення поняття «інвестиційна привабливість підприємства», врахування їх цілей та пріоритетів та систематизацію термінологічного апарату, що використовується в процесі дослідження інвестиційної привабливості підприємства;

- уточнення змісту поняття «інвестиційна привабливість підприємства» на основі ідентифікації пріоритетів інвесторів та врахування їх вимог.

Бланк І.О. розглядає інвестиційну привабливість з позицій фінансового стану підприємства як «інтегральну характеристику окремих фірм - об'єктів можливого інвестування з позицій перспективності розвитку, обсягів та перспектив збуту продукції, ефективності використання активів, їх ліквідності, платоспроможності та фінансової стійкості» Автор концентрує увагу на напрямках інвестування та складових інвестиційної привабливості. Такого ж визначення притримується багато сучасних дослідників, серед яких Федоренко В.Г, Савчук В.П, Дука А.П., Прилипко І.П. та ін.

Бочаров В.В. під інвестиційною привабливістю розуміє існування економічного ефекту (доходу) від вкладення грошей у цінні папери (акції) за щонайменшим рівнем ризику але, на жаль, українські підприємства не можуть ефективно застосовувати інструменти ринку цінних паперів, оскільки цей ринок перебуває на стадії становлення і є малоефективним.

Для підприємств інвестиції представляють собою зазвичай поточні витрати в грошовій формі, а результати - очікувані доходи також у грошовій формі. Тому якщо звернути увагу тільки на грошовий аспект інвестування та прийняти, що будь-які потреби мають грошове вираження, то з наведеного визначення можна зробити висновок, що інвестування є акт вкладення

грошових коштів (іменованих інвестиціями) з метою отримання доходу в майбутньому [21].

В умовах ринкової економіки сутність інвестицій полягає в поєднанні двох аспектів інвестиційного процесу: витрат капіталу і результатів, порівняння цих елементів лежить в основі теорії економічної оцінки інвестицій. Інвестиції здійснюються з метою отримання певного результату (прибутку) і стають марними, якщо даного результату не приносять.

Для з'ясування економічної природи інвестицій важливо мати на увазі, що в їх склад включається капітал в різноманітних формах. До складу інвестицій входять грошові кошти у формі залучених коштів (акцій), позикових коштів, власних коштів, а також у формі конкретних матеріально-речових елементів, наприклад у формі будівель, споруд, обладнання, інтелектуальних цінностей, майнових прав, що вносяться учасниками інвестиційного процесу для створення (розвитку, модернізації) об'єкта підприємницької діяльності.

У будь-якому випадку інвестиції набувають вартісну характеристику. Зазначені форми інвестицій об'єднує, по-перше, те, що вони все втілюються в створюваному об'єкті підприємницької діяльності, формують його активи, і, по-друге, довгострокове перерозподіл коштів і ресурсів між тими, хто ними володіє, і тими, хто в них потребує.

Інвестиції відіграють істотну роль у функціонуванні та розвитку економіки. Зміни в кількісних співвідношеннях інвестицій впливають на обсяг суспільного виробництва і зайнятості, структурні зрушення в економіці, розвиток галузей і сфер господарства. Забезпечуючи накопичення фондів підприємств, виробничого потенціалу, інвестиції безпосередньо впливають на поточні та перспективні результати господарської діяльності. При цьому інвестування повинно здійснюватися в ефективних формах, оскільки вкладення коштів в морально застарілі засоби виробництва, технології не буде мати позитивного економічного ефекту. Нераціональне використання інвестицій тягне за собою заморожування ресурсів і внаслідок цього скорочення обсягів виробленої продукції.

Таким чином, ефективність використання інвестицій має важливе значення для економіки: збільшення масштабів інвестування без досягнення певного рівня його ефективності не веде до стабільного економічного зростання. Роль інвестицій в економіці країни полягає в тому, що вони створюють умови для подальшого розширення виробництва. Частина інвестицій спрямовується на приріст невикористаних основних фондів у сфері освіти, охорони здоров'я і т.д. Чимале значення мають для суспільства інвестиції у формі резервів країни на випадок непередбачених обставин.

Можна виділити наступні ознаки інвестицій, є найбільш суттєвими:

- потенційна здатність інвестицій приносити дохід
- процес інвестування, як правило, пов'язаний з перетворенням частини накопиченого капіталу в альтернативні види активів економічного суб'єкта (підприємства);
- в процесі здійснення інвестицій використовуються різноманітні інвестиційні ресурси, які характеризуються попитом, пропозицією і ціною.

В Україні поштовхом для розвитку теорії інвестицій було становлення системи приватного підприємництва та конкуренції. Піком активізації досліджень можна вважати 90-ті роки, коли проблема теоретичного осмислення категорії «інвестиції» та пов'язаних із цим паняттям процесам приділялось особливо багато уваги.

Термін «інвестування» (від лат. «invest») означає вкладення коштів і має різний зміст у залежності від об'єкта вкладення і предмета дослідження. Дослідження трактування категорії «інвестиції» іноземними та радянськими вченими представлено в табл. 1.1.

Таблиця 1.1 . - Трактування категорії інвестиції різними авторами [24]

Автор	Трактування
1	2
У. Шарп	Інвестувати – значить розлучитися з грошми сьогодні з тим, щоб одержати більшу їх суму в майбутньому

1	2
Л. Гітман, М. Джанком	Інвестиції – спосіб розміщення капіталу, що повинен забезпечити збереження або збільшення суми капіталу, зростання його вартості й (або) дати повний розмір доходу.
І. О. Бланк, В. Федоренко, Е. Долан, Д. Ліндсей	Інвестиції – вкладення капіталу в грошовій, матеріальній та нематеріальній формах в об'єкти підприємницької діяльності з метою отримання поточного доходу або забезпечення підвищення його вартості в майбутньому періоді.
С. Фішер, Р. Дорнбуш, Р. Шмалензі	Інвестиції – це витрати на створення нових потужностей з виробництва машин, фінансування житлового, промислового або сільськогосподарського будівництва, а також запасів.
Закон України «Про інвестиційну діяльність»	Інвестиціями є всі види майнових та інтелектуальних цінностей, що вкладаються в об'єкти підприємницької та інших видів діяльності, в результаті якої створюється прибуток (доход).

Класифікація видів інвестицій визначається типом критерію, покладеного в її основу. Цим пояснюється різноманітність існуючих класифікацій, що мають право на існування, оскільки вони дозволяють удосконалювати аналіз інвестицій з метою підвищення ефективності їх використання. Інвестиції класифікуються:

1. За участі інвестора в інвестиційному процесі
 - прямі - вкладення в статутний капітал з метою не тільки отримання прибутку, але і участі в управлінні підприємством, передбачають безпосередню участь інвестора у вкладенні капіталу в конкретний об'єкт інвестування
 - непрямі (опосередковані) - вкладення капіталу інвестора в об'єкти інвестування через фінансових посередників (інституціональних інвесторів) шляхом придбання різних фінансових інструментів;
 - портфельні - кошти, вкладені в економічні активи з метою отримання доходу та диверсифікації ризиків.
2. По об'єкту інвестування:

- інвестиції в майно, фізичні активи (матеріальні інвестиції) - вкладення, які безпосередньо беруть участь у виробничому процесі (земельні ділянки, будівлі, обладнання, запаси і т.п.):

- стратегічні - на створення нових підприємств, нових виробництв, придбання цілісних майнових комплексів тощо в іншій сфері діяльності,

- базові - на розширення діючих підприємств, створення нових підприємств і виробництв в тій же, що і раніше, сфері діяльності,

- поточні - на підтримку відтворювального процесу, заміну основних засобів, капітальні ремонти, поповнення оборотних активів,

За формами власності інвестиції поділяються на: державні, приватні, іноземні.

Залежно від строків освоєння інвестиції можуть бути:

- довгостроковими (більше 3 років);

- середньостроковими (до 3 років);

- короткостроковими (до 1 року).

Інвестиційна діяльність являє собою частину господарської діяльності підприємства за цільовим формування і розпорядження власними і позиковими джерелами фінансових ресурсів, а також амортизацією, які забезпечують його розширене відтворення.

Інвестиційна діяльність підприємства носить довгостроковий характер і пов'язана не тільки з вкладеннями фінансових ресурсів за певними напрямками, а й з емісією власних цінних паперів і з цільовим залученням інших довгострокових позикових джерел фінансування прямих виробничих і невиробничих інвестицій.

Інвестиційна діяльність підприємства носить довгостроковий характер і пов'язана не тільки з вкладеннями фінансових ресурсів за певними напрямками, а й з емісією власних цінних паперів і з цільовим залученням інших довгострокових позикових джерел фінансування прямих виробничих і невиробничих інвестицій.

Інвестиційна діяльність – це послідовна сукупність дій її суб'єктів (інвесторів і учасників) щодо здійснення інвестицій з метою отримання доходу або прибутку.

Суб'єктами інвестиційної діяльності є: інвестори, замовники, виконавці робіт, користувачі об'єктів інвестиційної діяльності, а також постачальники, юридичні особи (банківські, страхові та посередницькі організації, інвестиційні фонди) і інші учасники інвестиційного процесу. Суб'єктами інвестиційної діяльності можуть бути фізичні та юридичні особи, в тому числі іноземні, а також держави і міжнародні організації.

Об'єктами інвестиційної діяльності є:

- новостворювані і модернізовані основні фонди у всіх галузях економіки
- цінні папери (акції, облігації);
- цільові грошові вклади;
- інтелектуальні цінності;
- науково-технічна продукція та інші об'єкти власності;
- майнові права та права на інтелектуальну власність.

Процес управління інвестиційною діяльністю підприємства включає в себе:

- визначення стратегічних цілей інвестування;
- пошук і відбір найбільш ефективних і з мінімальним ризиком проектів.
- оцінку їх по прибутковості, окупності
- вибір прийнятного проекту, його реалізацію, контроль (постійний моніторинг) за реалізацією інвестиційного проекту.

Організація інвестиційної діяльності підприємства повинна враховувати не тільки досягнення головної мети, а й точні завдання, які ставить перед собою кожен суб'єкт. До найважливіших завдань формування результативної системи інвестиційної діяльності на підприємстві належать:

- формування довгострокової стратегії розвитку підприємства;
- визначення раціональних напрямів інвестицій;
- контроль за виконанням намічених рішень і оцінка наслідків реалізації інвестиційних проектів.

Для здійснення інвестиційної діяльності підприємства необхідні інвестиційні ресурси, формування та фінансування яких здійснюється за рахунок зовнішніх і внутрішніх джерел.

Зовнішніми джерелами є:

- надходження інвестиційних ресурсів від власників підприємства (емісія акцій або збільшення паїв та кількості власників);
- позикове фінансування - кредитування (довго- і короткострокові кредити, облігаційні позики, позики, лізинг та ін.);
- державні та позабюджетні джерела.

Внутрішні джерела:

- власне фінансування - за рахунок прибутку, амортизаційних відрахувань, коштів від ліквідації зайвих активів;
- залучені кошти, одержувані від продажу акцій, цільові внески, засновники підприємства.

Інвестиції в процесі інвестиційної діяльності здійснюють кругообіг: інвестиції - активи - амортизація - прибуток - інвестиції.

Інвестиційний цикл - період часу між початком планування інвестицій і повним освоєнням проектних показників включає наступні стадії:

- 1) передінвестиційну - розробка ідеї, аналіз проблеми, розробка концепції інвестицій;
- 2) інвестиційну - розробка документації інвестиційного проекту, проведення тендерів, закупівля матеріальних цінностей, будівельні і налагоджувальні роботи, досвідчена і промислова експлуатація створеного об'єкта інвестицій;
- 3) експлуатаційну - використання об'єкта інвестицій;

4) ліквідаційну - демонтаж і утилізація об'єкта інвестицій

Отже, інвестиції відіграють найважливішу роль в сприянні нарощування економічного потенціалу країни. Це, в свою чергу, сприятливо позначається на діяльності підприємств, що в свою чергу веде до зростання валового національного продукту, підвищує активність країни на зовнішньому ринку.

1.2. Підходи формування інвестиційної привабливості підприємств.

Інвестиційна привабливість підприємства є об'єктом управління, ефективно керуючи яким можна залучити інвестиційні ресурси для інноваційного розвитку підприємства в потрібних обсягах та на прийнятних умовах. В більшості випадках привабливість вітчизняних підприємств для інвесторів у глобалізованій економіці невисока через низьку конкурентоспроможність українських товаровиробників на зовнішньому та внутрішньому ринках. Втім навіть неприбуткові та неконкурентоспроможні українські підприємства можуть бути привабливими як для вітчизняних, так і для іноземних суб'єктів інвестування за умов упровадження інновацій та за наявності перспектив довгострокового розвитку. Це обумовлює необхідність пошуку адекватних в умовах глобалізації підходів до оцінювання інвестиційної привабливості українських підприємств у контексті інноваційного розвитку [13, с. 48-49].

Інвестиційна привабливість підприємства включається в себе:

- загальну характеристику технічної бази підприємства;
- номенклатуру продукції;
- виробничу потужність;
- місце підприємства в галузі, на ринку, рівень його монопальності;
- характеристику системи управління;
- статутний фонд, власники підприємства;
- структуру витрат на виробництво;

- обсяг прибутку і направлення її використання;
- оцінку фінансового стану підприємства.

Процес вивчення інвестиційної привабливості як інтегральної характеристики з позиції сталого розвитку, ефективності використання ресурсів, перспектив розвитку на будь-якому рівні управління складається з таких етапи:

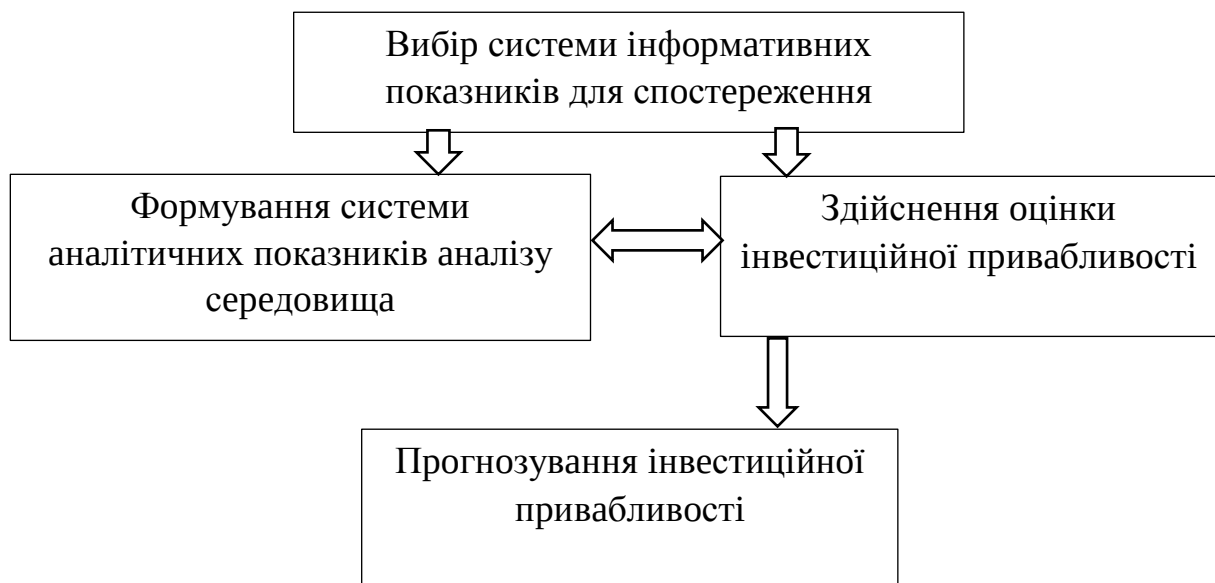

Рис. 1.1. Етапи вивчення інвестиційної привабливості [10]

На сьогодні для інвесторів привабливими є ті сфери, які зарекомендували себе як прибуткові, конкурентоздатні, такі, що не вимагають великих капіталовкладень і з якнайменшим терміном окупності. Проте проблематика зниження інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств, ділової активності на інвестиційному ринку України та дестабілізація національної економіки в умовах фінансово-економічної кризи є достатньо актуальними й пріоритетними завданнями для вирішення як на макро-, так і на мікрорівнях та під час формування державної інвестиційної політики [14, с. 49].

Всі інвестори мають рівні права на виконання інвестиційної діяльності. Інвестор самостійно встановлює обсяг, напрямки, розміри інвестицій. Учасники інвестиційної діяльності, які виконують відповідні види робіт, повинні мати у

своєму розпорядженні ліцензію або сертифікат на право здійснення такої діяльності.

Аналізуючи існуючі підходи до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства, можна виокремити такі напрями:

- підхід, що базується на аналізі фінансових показників діяльності підприємства;
- комплексний підхід, який, не заперечуючи необхідності проведення фінансового аналізу, враховує інші аспекти функціонування суб'єкта господарювання та оцінює підприємство різнопланово;
- ринковий підхід, який базується на оцінці привабливості цінних паперів компанії та аналізі показників фондового ринку;
- вартісний підхід, у рамках якого критерієм інвестиційної привабливості підприємства є зростання його вартості.

Нині відомо кілька підходів і реалізованих у їхньому складі методів, за допомогою яких даються грошові оцінки вартості підприємства бізнесу). У вітчизняній теорії декларуються і використовуються запозичені із західної практики три основні підходи до оцінки вартості бізнесу:

- прибутковий підхід (income approach);
- витратний підхід (asset based approach);
- порівняльний (ринковий) підхід (market approach) [14, с. 50].

Під час застосування вартісного підходу до оцінювання інвестиційної привабливості підприємства виникає запитання, які саме показники використовувати й як. Їх вибір залежить від типу інвестора та його мотивації, а також горизонту здійснення оцінки. Як показав аналіз методик оцінювання інвестиційної привабливості підприємств, комплексний підхід дає найповнішу оцінку, однак за рахунок необхідності залучення експертів така оцінка має високий ступінь суб'єктивізму та потребує значних витрат часу. Крім того, використовуючи цей підхід, складно визначити перспективи розвитку оцінюваного підприємства в довгостроковому періоді, тоді як «довгострокове зростання служить компанії тим самим «магнітом», який притягує до неї

неослабний інтерес менеджерів та інвесторів». Зазначений аспект інвестиційної привабливості можна оцінити на основі вартісного підходу. Оскільки визначення інвестиційної привабливості містить перспективи довгострокового розвитку підприємства, а нарощування вартості підприємства в довгостроковому періоді є однією з головних цілей підприємства (а також зовнішнього інвестора та держави), то саме її можна вважати критерієм інвестиційної привабливості підприємства і використовувати для порівняння його стану щодо конкурентів на залучення інвестицій. Це зумовлює необхідність дослідження співвідношення вартості та інвестиційної привабливості підприємства, а також визначення місця вартості підприємства в управлінні, яке спрямоване на підвищення його інвестиційної привабливості [14, с. 50].

1.3. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства.

Проблема визначення складових інвестиційної привабливості полягає не тільки у виявленні суті поняття «інвестиційна привабливість», але й у масштабах обхвату і принципах. Можна розглядати інвестиційну привабливість як сукупність внутрішніх характеристик об'єкта інвестування, перспектив їхньої зміни і можливостей розвитку, що представляють інтерес для інвестора з метою ухвалення інвестиційного рішення про повне або часткове придбання об'єкта.

Інвестиційна привабливість підприємства - це інтегрована оцінка підприємства як об'єкта інвестування, що характеризує виробничий потенціал, фінансовий стан, менеджмент, галузеву приналежність, інтереси суб'єктів інвестиційного процесу, реальні та потенційні перспективи розвитку підприємства з точки зору спроможності підвищення ефективності інтеграції національної економіки у світове господарство.

В результаті формування інвестиційної привабливості підприємства розв'язуються такі проблеми

- залучення національних і зарубіжних інвесторів на підприємство; - розвиток технологічної та виробничої бази підприємства;
- стабілізація виробничої, наукової і комерційної діяльності підприємства;
- підвищення якості і привабливості продукції;
- підвищення конкурентоспроможності підприємства; - підвищення зайнятості населення в результаті збільшення об'ємів випуску продукції і освоєння нових видів діяльності;
- поповнення бюджету різних рівнів в результаті стабільної роботи і виплати податків.

У табл. 1.2. наведено основні елементи інвестиційної привабливості, які цікавлять різні групи.

Таблиця 1.2. - Найважливіші елементи інвестиційної привабливості для зацікавлених груп [12]

Групи інвесторів Елементи	Підприємства установи	Банківські установи	Інвестиційні установи	Пайові фундації
1	2	3	4	5
Фінансовий стан	+	+		+
Наявність власних розробок	+		+	
Наявність активів	+	+		
Виробнича і матеріальна база	+			
1	2	3	4	5
Комплектація по кадрам		+	+	+
Портфель замовлень	+	+		
Наявність соціальних програм і об'єктів		+	+	+
Управління відносинами з клієнтами		+	+	+
1	2	3	4	5
Репутація і імідж		+	+	+

1	2	3	4	5
Географічне положення	+			
Сировинна база	+			
Рівень технологій в галузі		+		
Рентабельність продукції	+			
Наявність оборотних коштів		+		
Частка ринку	+		+	+
Якість і асортимент продукції	+		+	+

Аналіз і оцінка інвестиційної привабливості здійснюються за допомогою різних прийомів і методів. Напрями аналізу інвестиційної привабливості підприємства та методика такого аналізу залежать від цілей інвестора. Оцінка інвестиційної привабливості може здійснюватися як із позиції результатів аналізу показників фінансового стану підприємства, так і з позиції його виробничих можливостей та потенціалу ресурсів. Оцінка інвестиційної привабливості з першої позиції є традиційною і використовується в інвестиційному менеджменті, з іншої – здійснюється під час об’єктного аналізу. Кожен інвестор обирає такий метод аналізу інвестиційної привабливості підприємства, який відповідає цілям інвестування. У сучасній економічній літературі є достатньо методів аналізу. Тому постає питання щодо систематизації методів і пошуку оптимального їх поєднання для аналізу інвестиційної привабливості підприємств.

Усі методи аналізу інвестиційної привабливості можна розподілити за трьома підходами: витратним, дохідним, ринковим. Суть витратного підходу полягає в оцінці сукупності активів, необхідних для виробництва продукції або послуг, а також обсягу коштів, необхідних для реалізації інвестиційного проекту. Витратний підхід заснований на оцінці вартості активів підприємств, у якому визначається ринкова ціна активів на основі бухгалтерської звітності для адекватного аналізу його інвестиційної привабливості. Цей підхід має певні

недоліки, а саме – не передбачає визначення вигід або ефективності для інвестора, відображає сьогодишню вартість на основі аналізу попередніх періодів. Однак витратний підхід використовує фактичну фінансову інформацію для аналізу, тому дані, отримані за застосування цього методу, є найбільш об’єктивними. Дохідний підхід в оцінці інвестиційної привабливості орієнтований на прогнози очікуваних доходів і вибір тих підприємств, які можуть забезпечити високу ефективність інвестицій. В аналізі інвестиційної привабливості необхідно враховувати галузеву приналежність суб’єкта господарювання. Це пов’язано із впливом галузевої специфіки на фінансовий і інвестиційний цикли підприємства, ресурсний потенціал і джерела фінансування. Порівняльну оцінку інвестиційної привабливості варто здійснювати за підприємствами, що належать до однієї галузі народного господарства [20].

Таблиця 1.3. - Порівняльна характеристика існуючих методик оцінки інвестиційної привабливості [12]

№ з/п	Методика оцінки інвестиційної привабливості	Сутність методики	Переваги	Недоліки
1	2	3	4	5
1	Метод рейтингової оцінки підприємства на основі даних фінансової звітності	Передбачає оцінку фінансового стану підприємства, при якій оцінюється платоспроможність, фінансова стабільність, прибутковість і ділова активність підприємства	- не потребує додаткового залучення експертів - проста та зрозуміла до використання	- інформація може бути недостовірною та викривленою

1	2	3	4	5
2	Інтегральна оцінка інвестиційної привабливості	Аналіз проводиться за такими етапами - оцінка фінансового стану об'єкта інвестування	дає можливість всебічно оцінити інвестиційну привабливість підприємства	- не враховує міжгалузеві специфіку діяльності підприємств
3	Затверджена наказом Агентства з питань запобігання банкрутству підприємств та організацій	- визначення вагомості групових та одиничних показників на основі експертних оцінок - визначення частки розмаху варіаційної множини - визначення ранжированого значення за кожним показником - розрахунок інтегрального показника		-аналіз є досить громістким - показники часто суперечать один одному - потребує залучення експертів

Для визначення методики оцінки інвестиційної привабливості підприємства необхідно враховувати все можливе поле факторів, що впливають на його інвестиційну привабливість.

Сукупність кількісних і якісних факторів інвестиційної привабливості підприємства наведено в табл. 1.4.

Таблиця 1 .4. - Фактори інвестиційної привабливості підприємства [42]

Фінансовий стан	Ринкове оточення	Корпоративне управління
1	2	3
Коефіцієнт співвідношення позикових і власних коштів	Інвестиційний клімат регіону, в якому знаходиться підприємство	Інвестиційний клімат регіону, в якому знаходиться підприємство
Коефіцієнт поточної ліквідності	Інвестиційна привабливість галузі, до якої належить підприємство	Частка державної власності в статутному капіталі товариства

1	2	3
Коефіцієнт оборотності активів	Географічний ринок збуту продукції	Частка акцій у вільному обігу на вторинному ринку
	Стадія життєвого циклу основного виду продукції	Розмір винагороди членам ради директорів
Рентабельність власного капіталу по чистому прибутку	Ступінь конкуренції на товарному ринку	Фінансова прозорість і розкриття інформації
Рентабельність продажів по чистому прибутку	Екологічне навантаження на природне середовище	Дотримання прав дрібних акціонерів з управління підприємством
	Розвиток транспортної інфраструктури	Дивідендні виплати за останній фінансовий рік

Аналіз інвестиційної привабливості підприємства є процесом дослідження економічної інформації з метою:

- оцінки досягнутого рівня інвестиційної привабливості і стійкості фінансового стану підприємства, оцінки зміни цих рівнів у порівнянні із попереднім періодом, з бізнес-планом і нормативними значеннями під впливом різних чинників;
- ухвалення інвесторами обґрунтованих управлінських рішень з фінансування інноваційних проектів;
- поліпшення інвестиційної привабливості підприємства [12].

Виходячи із суті та мети аналізу інвестиційної привабливості підприємства, можна зробити висновок, що його основним завданням є оцінка:

- 1) майнового стану підприємства, структури його розподілу і ефективності використання;
- 2) достатності власного і залученого капіталу для поточної господарської діяльності, раціональності його використання, а також вибір стратегії для подальшого розвитку підприємства;

3) досягнутого рівня стійкості фінансового стану підприємства, його фінансової стабільності, забезпеченості власними оборотними коштами, достатності основних засобів, виробничих запасів і незавершеного виробництва для забезпечення конкурентоспроможності і рентабельності продукції, що виробляється з урахуванням інноваційних витрат;

4) платоспроможності підприємства і ліквідності майна [12, с. 92]

Під час здійснювання господарської діяльності у розпорядженні підприємства знаходяться різні види майна в матеріальній та нематеріальній формі, які можуть бути використані в роботі суб'єкта господарювання, скеровані на реалізацію його стратегічних цілей та спроможні вбезпечити виробництво максимально допустимого обсягу благ, які б відповідали потребам керівництва та інвестора на певному етапі його розвитку. Основним завданням аналізу майнового потенціалу залишається оцінка внутрішніх і зовнішніх можливостей, які б забезпечили конкурентоспроможність суб'єкта господарювання та реалізацію його цілей в конкурентній боротьбі на довготривалу перспективу.

2. Аналіз оборотності активів дозволяє визначити, на скільки швидко вкладені засоби обертаються у процесі діяльності підприємства.

3. Однією з визначальних цілей інвестування є забезпечення високого прибутку в процесі застосовування вкладених коштів, то аналіз прибутковості капіталу дає можливість досить повно простежити потенціал його формування в співставленні з вкладеним капіталом.

4. Аналіз фінансової стійкості окреслює оцінку інвестиційного ризику, пов'язаного зі структурним формуванням інвестиційних ресурсів, а також виявлення оптимальності фінансування поточної господарської діяльності.

5. Аналіз руху коштів дає можливість виявити рівень достатності формування грошових потоків за видами діяльності, визначити потребу у додатковому залученні коштів, шляхи ефективного використання капіталу, оцінка ступеня раціонального його використання тощо.

6. Оцінка ліквідності активів дозволяє визначити здатність підприємства платити за своїми короткостроковими зобов'язаннями, попередження можливості банкрутства завдяки швидкій реалізації окремих активів. Іншими словами, стан активів характеризує рівень інвестиційних ризиків в короткостроковому періоді.

7. Аналіз рентабельності дозволяє визначити ефект (прибуток), який отримало підприємство в результаті здійснення витрат. 8. Оцінка ймовірності банкрутства дає можливість із сукупності підприємств виключити ті суб'єкти господарювання, які є ризиковими для здійснення інвестування, оскільки не мають змоги розрахуватися за своїми зобов'язаннями.

При оцінюванні інвестиційної привабливості підприємства виникає запитання, які саме показники використовувати і як. Їхній набір залежить від типу інвестора та його мотивації, а також горизонту здійснення оцінки. Оцінювання інвестиційної привабливості підприємства є досить складним процесом, оскільки призначене відображати, з одного боку, надійність і рівень досягнення цілей та інтересів господарюючого суб'єкта, а з іншого - його внесок у досягнення цілей соціальної системи більш високого рівня (району, міста) [12, с. 92-94].

Розглянемо більш докладно показники фінансового стану.

1. Показники оцінювання фінансового стану:

а) коефіцієнт автономії ($K_{авт}$)

$$K_{авт} = \frac{ВК}{Б} \quad (1.1)$$

де ВК - власний капітал;

Б - разом джерел коштів;

б) коефіцієнт фінансування ($K_{фін}$)

$$K_{фін} = \frac{ЗК}{Б} \quad (1.2)$$

де ЗК - залучені кошти;

в) коефіцієнт загальної ліквідності ($K_{\text{заг}}$)

$$K_{\text{заг}} = \frac{Л1 + Л2 + Л3}{П1 + П2} \quad (1.3)$$

де Л1 - найбільш ліквідні активи;

Л2 - активи, що швидко реалізуються;

Л3 - активи, що реалізуються повільно;

П1 - найбільш строкові зобов'язання;

П2 - короткострокові пасиви;

г) коефіцієнт поточної ліквідності ($K_{\text{пот}}$)

$$K_{\text{пот}} = \frac{Л1 + Л2}{П1 + П2} \quad (1.4)$$

д) коефіцієнт абсолютної ліквідності ($K_{\text{абс}}$):

$$K_{\text{абс}} = \frac{Л1 + Л2}{П1 + П2} \quad (1.5)$$

2. Показники оцінювання результативності:

а) рентабельність сукупного капіталу

2. Показники оцінювання результативності:

а) рентабельність сукупного капіталу ($R_{\text{ск}}$)

$$R_{\text{ск}} = \frac{П}{Б} \quad (1.6)$$

де ВП - валовий прибуток;

ВР - чиста виручка від реалізації продукції;

г) чиста рентабельність виробництва ($R_{\text{вч}}$):

$$R_{вч} = \frac{чп}{сп} \quad (1.7)$$

де СП - собівартість продукції;

3. Показники інноваційно-інвестиційного розвитку:

а) коефіцієнт оновлення основних фондів ($K_{онов}$)

$$K_{онов} = \frac{ОЗ_н}{ОЗ_п} \quad (1.8)$$

де $ОЗ_н$ - вартість основних засобів, що надійшли за період;

$ОЗ_п$ - початкова вартість основних засобів на кінець періоду.

Соціальні показники згруповані таким чином:

- показники розвитку персоналу,
- показники взаємодії підприємства з громадськістю.

Показники розвитку персоналу характеризують плинність працівників, середньомісячну заробітну плату, продуктивність праці. Саме від оплати праці залежить благополуччя працівників, їхніх сімей, суспільства і бізнесу. Показники охорони праці відображають рівень застосування заходів, спрямованих на збереження здоров'я і працездатності людини у процесі трудової діяльності.

Запропонована система дозволяє проаналізувати основні показники інвестиційної привабливості підприємства. Більш того, ця система є максимально наближеною до системи Глобальної ініціативи зі звітування, яка сьогодні де-факто є стандартом у визначенні рамок умов підготовки та показників нефінансової звітності [12, 92-95].

1.4. Інвестиційна політика підприємства.

Інвестиційна політика організації (підприємства) - це складова частина економічної політики, яка визначає вибір і способи реалізації найбільш

раціональних шляхів оновлення та розширення виробничого і науково-технічного потенціалу.

Дана політика спрямована на забезпечення виживання організації в ринковому середовищі, на досягнення фінансової стійкості та створення умов для майбутнього розвитку.

При розробці інвестиційної політики необхідно передбачити:

- взаємодія інвестиційної з фінансової, цінової, маркетингової та іншими розробляються видами політики організації;
- досягнення економічного, науково-технічного, соціального ефектів від заходів.

Для кожного об'єкта інвестування використовують специфічні методи оцінки ефективності проектів, а потім відбирають ті з них, які при інших рівних умовах забезпечують максимальну ефективність:

- отримання найбільшої маси прибутку на вкладений капітал при мінімальних інвестиційних витратах;
- використання для підвищення ефективності реальних інвестицій державної підтримки у формі бюджетних кредитів, гарантій і т.д. ;
- залучення пільгових кредитів міжнародних фінансово-кредитних організацій і приватних іноземних інвесторів;
- мінімізацію інвестиційних ризиків, пов'язаних з виконанням конкретних проектів
- підвищення конкурентоспроможності продукції, що випускається в різних сегментах товарного ринку.

Вплив підприємницьких ризиків може бути оцінений через можливу зміну очікуваної прибутковості інвестиційних проектів і відповідне зниження їх ефективності в разі настання несприятливих обставин. Такі ризики піддаються зниженню допомогою самострахування (створення фінансових резервів), диверсифікації інвестиційного портфеля, обмеження, придбання додаткової інформації та ін. Від некомерційних ризиків (стихійних лих, аварій, заворушень і ін.) захищають державні гарантії і страхування реальних інвестицій.

Для забезпечення необхідної ліквідності інвестицій слід зважити ймовірність значних змін зовнішнього середовища, кон'юнктури ринку і стратегії розвитку організації в майбутньому періоді. Подібні зміни здатні істотно знизити прибутковість окремих об'єктів інвестування, збільшити загальний період їх окупності, підвищити рівень ризиків, що негативно вплине на інвестиційну привабливість організації (підприємства) в цілому.

В силу впливу безлічі різних чинників часто доводиться приймати рішення про своєчасне виході з неефективних проектів і реінвестування вивільняється капіталу. Ось чому необхідно оцінити рівень ліквідності інвестицій, вкладених в кожен об'єкт.

За підсумками оцінки проводять ранжування реальних проектів за критерієм їх ліквідності. Для реалізації відбирають ті проекти, які мають максимальний рівень ліквідності (мінімальний період окупності капітальних витрат).

При розробці інвестиційної політики враховують такі чинники:

- форму власності і тип організації (підприємства) - спеціалізоване або диверсифіковане;
- розмір організації (підприємства) - мале, середнє, велике;
- кон'юнктуру ринку капіталу;
- податкове оточення (податковий прес) - податки та інші обов'язкові платежі, що сплачуються інвестором, а також можливість використання пільг, одержуваних від державних органів управління;
- фінансовий стан організації (підприємства) - стійке, нестійке, кризовий та ін.;
- технічний рівень виробництва, наявність незавершеного будівництва і невстановленого обладнання;
- можливість отримання обладнання в лізинг та іншим пільговим схемами;

- наявність власних фінансових коштів, можливості отримання кредитів та позик на прийнятних умовах;
- умови страхування і отримання гарантій від некомерційних ризиків;
- величину умовно-змінних і умовно-постійних витрат, в тому числі на виробництво і збут продукції;
- рівень ціни на продукцію і величину виручки від реалізації продукції.

Потреба в ресурсах для здійснення інвестиційної політики організації (підприємства) встановлюють з урахуванням його виробничого і науково-технічного потенціалу, необхідного для випуску продукції (послуг) відповідно до потреб ринку.

При оцінці ринку продукції організації (підприємства) беруть до уваги:

- географічні межі ринку реалізації даної продукції і можливість проникнення на нові ринки, збереження та зміцнення позицій на традиційному ринку;
- загальний обсяг реалізації (продажу) і його динаміку за останні, як правило, три роки;
- динаміку споживчого попиту, прогнозованого на період реалізації інвестиційної політики
- рівень конкуренції на ринку;
- технічний рівень продукції і можливості підвищення його за рахунок конкретних інвестиційних та інноваційних проектів;
- наявність резервів виробничих потужностей на випадок розширення масштабів виробництва при сприятливій ринковій кон'юктурі і ін.

Потреба організації в інвестиційних ресурсах відповідає витратам, які мають бути з початку періоду реалізації інвестиційної політики. Вартість об'єктів незавершеного будівництва, сплаченого невстановленого обладнання, інші капітальні витрати минулих років не включають в загальний обсяг капіталовкладень майбутнього періоду.

При розробці інвестиційної політики рекомендують визначати загальний обсяг інвестицій, способи раціонального використання власних коштів і можливостей залучення додаткових грошових ресурсів з фінансового ринку. Інвестиційні проекти в рамках довгострокової стратегії організації (підприємства) доцільно погоджувати між собою за обсягами виділених ресурсів і термінів реалізації виходячи з досягнення максимального загального економічного ефекту - прибутку (доходу) в процесі здійснення інвестиційної політики. Середньострокову інвестиційну політику розробляють на період один-три роки, а довгострокову - на більш тривалу перспективу (понад три роки).

З точки зору управління реальними інвестиціями (в рамках інвестиційної політики) можна виділити наступні етапи (кроки) інвестиційного процесу в організації (на підприємстві):

- мотивація інвестиційної діяльності;
- обґрунтування доцільності реалізації обраної інвестиційної програми (оцінка ефективності проектів, ризиків, ресурсного забезпечення та ін.);
- страхування реальних інвестицій;
- регулювання інвестиційного процесу;
- планування інвестицій (складання техніко-економічного обґрунтування, планів-проектів та ін.);
- фінансове забезпечення інвестиційної діяльності (розробка капітального бюджету).

Представлена послідовність може бути змінена виходячи з масштабів інвестиційної діяльності та характеру реалізованих проектів.

Ефективність інвестиційної політики оцінюють по терміну окупності інвестицій, котрий встановлюють на основі попередніх розрахунків по обґрунтуванню інвестиційних проектів і даних загальних планів розвитку організації (підприємства). За допомогою інвестиційної політики розробляються шляхи і механізми підвищення ефективності виробництва,

направлені на підвищення конкурентоспроможності продукції. Гарантією соціального й економічного процвітання конкурентоспроможності держави і ефективності промисловості на довгостроковий період має стати активна інвестиційна політика з розвитком наукоємних виробництв і технологій.

РОЗДІЛ 2. ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПІДПРИЄМСТВА ПАТ «МОТОР СІЧ».

2.1. Загальна характеристика господарської діяльності ПАТ «Мотор Січ».

ПАТ «Мотор Січ» - українське підприємство, що займається розробкою і виробництвом, ремонтом і обслуговуванням авіаційних газотурбінних двигунів для літаків і вертольотів, а також промислових газотурбінних установок. Штаб-квартира розташована в місті Запоріжжя, є одним з найбільших підприємств у світі та єдиним в Україні, яке реалізує повний цикл створення сучасних авіаційних двигунів від розробки, виробництва й випробування, до супроводу в експлуатації та ремонті.

На сьогоднішній день ПАТ «МОТОР СІЧ» випускає більше 60 типів і модифікацій двигунів для більше 80 видів літаків і вертольотів різного призначення [30].

Крім того, підприємство виробляє широкий спектр продукції наземного застосування і товарів народного споживання.

В даний час на підприємстві розпочато серійне виробництво авіаційних двигунів нового покоління ТВ3-117ВМА-СБМ1, АІ9-3Б, Д-36 сер.4А, Д-436Т1/ТП, ВК-2500, АІ-222-25, Д-436-148, АІ-450-МС, МС-14, ТВ3 117ВМА-СБМ1В, ТВ3 117ВМА-СБМ1В 4 і 4Е серії для літаків Ан -140, Ан -74ТК- 300, Ту-334, Бе-200, Як-130, Ан-148 , Ан-158 , Ан-2-100 , вертольотів Мі-8МТВ, Мі-17(171), Мі-24, Мі-28, Мі 35 , Ка-32, Мі-8Т та Мі-8МСБ і ведеться інтенсивна підготовка до серійного виробництва Д-27, АІ -222- 25Ф, АІ 25ТЛШ, АІ-450М, МС-500В, для літаків Ан-70, L-15, L-39 і вертольотів Мі-2М і МСБ-2 [30].

Основні види діяльності:

- розробка, підготовка і організація дослідного і серійного виробництва авіаційних двигунів, іншої авіаційної техніки;
- збут авіаційних двигунів на внутрішньому та міжнародному ринках;
- після продажне обслуговування та ремонт авіаційних двигунів;

- робота по підвищенню ресурсу та строків служби авіаційних двигунів;
- розробка, виробництво і збут на внутрішньому та міжнародному ринках товарів народного споживання, продукції промислового, виробничо-технічного і спеціального призначення, та ін. [8, с. 6].

Структура продукції ПАТ "МОТОР СІЧ" наведена на рис.2.1.

Рис. 2.1. Структура продукції ПАТ «Мотор Січ» в 2020 р.

З рисинку 2.1 зображено, що дохід компанії забезпечує продаж авіаційних двигунів. Також з виробництвом і технічним супроводом газотурбінних двигунів на підприємстві ведеться підготовка досвідченого і серійного виробництва газотурбінних приводів і електростанцій, у тому числі теплоенергетичних комплексів з парогазовим або когенераційним циклом. Підприємство ПАТ «МОТОР СІЧ» у рамках ліцензійної діяльності виробляє, транспортує та постачає теплову енергію усім категоріям споживачів (населення, бюджетні організації та інші). Виконання ліцензійної діяльності здійснюється за допомогою котельні № 2, яка введена в експлуатацію у 1955 році і має загальну потужність 218 Гкал. До складу котельні входять котли:

Парові котли: Бабкок-Вількокс № 7 потужністю 26,4 Гкал Бабкок-Вількокс № 8 потужністю 26,4 Гкал Бабкок-Вількокс № 9 потужністю 6,6 Гкал Водогрійні котли: ПТВМ-50 №11, №12, №13 потужністю по 50 Гкал кожний КОЛВІ 10000р, потужністю 8,6 Гкал (Котел є спареним та складається з двох котлів КОЛВІ 5000) Парові коли призначені для підготовки вихідної води (деаерації) приготування гарячої води (резервне джерело гарячого водопостачання) та забезпечення технологічних потреб підприємства. Водогрійні котли ПТВМ-50 №11, №12, №13 мають призначення для виробництва теплової енергії на опалення усіх категорій споживачів і працюють тільки у опалювальний період. Водогрійні котли КОЛВІ 10000р призначені для виробництва теплової енергії на гаряче водопостачання для забезпечення усіх категорій споживачів. 9 Котел введено в експлуатацію у 2016 році завдяки реалізації інвестиційної програмами ПАТ «МОТОР СІЧ», схваленої НКРЕКП м. Київ. До складу котельні також входять: насосні групи, хім. водопідготовка, мазутне господарство, для забезпечення безперебійної поставки теплової енергії для нужд підприємства АТ «МОТОР СІЧ». Транспортування теплової енергії здійснюється за допомогою теплових мереж загальною протяжністю 70,700 км. Втрати складають – 22,351 тис. Гкал, 9,06 % (за 2018 рік). Для забезпечення нормативних показників втрат теплової енергії на магістральних та розподільчих трубопроводів у рамках заходів по підготовки теплового господарства до опалювального періоду, та у рамках виконання ремонтних робіт на трубопроводах встановлюється сучасна теплова ізоляція [8, с. 8].

ПАТ «МОТОР СІЧ» входить до складу наступних об'єднань підприємств:

- Асоціація підприємств авіапромисловості України «Укрaviaпром», м. Київ.
- Асоціація «Союз авіаційного двигунобудування», м. Москва.
- Запорізький обласний союз промисловців, підприємців «Потенціал».
- Некомерційна організація «Союз виробників нафтогазового обладнання», м. Москва.

– Некомерційне партнерство «Міжнародний союз авіапромисловості», м. Москва.

До складу підприємства без права юридичної особи входить 14 структурних підрозділів, розташованих в різних регіонах України, а також представництва в м. Київ, Індії, Китаї, ОАЕ, Ірані. Система якості на підприємстві сертифікована: - фірмою BUREAU VERITAS Certification на відповідність вимогам міжнародного стандарту ISO 9001:2008; - центром сертифікації Державіасертифікат в системі «Воєнний реєстр», м. Москва; - центральним органом Системи сертифікації РФ; - АНО ЦС «Якість». Виробництво та ремонт авіаційної техніки сертифіковані: - авіаційним реєстром МАК; - Державіаадміністрацією України. Також підприємство має «Сертифікат розробника авіаційної техніки», та сертифікати типу на двигуни АІ-450-МС, та ТВ3-117ВМА-СБМ1В. Основним принципом кадрової політики товариства є збереження та поповнення висококваліфікованого кадрового потенціалу, що досягається: - наданням працівникам підприємства реальних можливостей професійного розвитку [8, с. 7].

В даний час ПАТ “МОТОР СІЧ” активно розвиває напрямок зі створення, ремонту, модернізації вертольотів в рамках реалізації програми вертольотобудування. На підприємстві реалізується декілька напрямків з даної тематики: модернізація вертольотів типу Мі-8 в профіль Мі-8МСБ шляхом установки нових двигунів ТВ3-117ВМА-СБМ1В 4Е серії власної розробки; модернізація вертольотів Мі-2 в профіль Мі-2МСБ шляхом установки двигунів нового покоління АІ-450М; створення вертольотів МСБ-2, МСБ-6.

ПАТ “МОТОР СІЧ” є найбільшим підприємством в авіаційній промисловості України, який випускає широкий спектр авіадвигунів для літальних апаратів різного призначення. Підприємство реалізує повний цикл створення сучасних авіаційних двигунів - від розробки, виробництва і випробування до супроводу в експлуатації і ремонту. Якість і надійність продукції, що випускається підприємством, підтверджується її успішною експлуатацією більш ніж в 100 країнах світу.

На світовому ринку ПАТ “МОТОР СІЧ” зарекомендувало себе підприємством, що випускає продукцію з високими технічними характеристиками на сертифікованій виробничій базі. Виробництво і ремонт авіадвигунів сертифіковані Авіаційним Регістром Міждержавного Авіаційного Комітету (МАК) і Державним департаментом авіаційного транспорту України. Поряд з високоякісним ремонтом в заводських умовах, фахівцями підприємства відпрацьовані технології відновлення двигунів середнім ремонтом в умовах експлуатації з забезпеченням високої якості виконуваних робіт.

Розвинена і налагоджена система технічного супроводу двигунів дозволяє надавати конкурентоспроможні послуги практично в будь-якій точці земної кулі і на протязі всього терміну експлуатації.

Однією з найважливіших завдань підприємства є розширення ринків збуту. З метою заняття нової ринкової ніші ПАТ “МОТОР СІЧ” розвиває напрямки з розробки, ремонту і модернізації вертольотів в рамках реалізації власної вертолітної програми.

На базі ПАТ “МОТОР СІЧ” створюється українське вертольотобудування: активно розвивається напрямки по ремонту і модернізації існуючої техніки, а також розробки та виготовлення нових вертольотів.

Вертолітний програма підприємства передбачає кілька етапів - від модернізації і заміни двигунів існуючих вертольотів до розробки і сертифікації вертольотів власної конструкції з подальшим запуском в серійне виробництво.

Крім основної продукції авіаційного та промислового профілю підприємство виготовляє широку номенклатуру товарів народного споживання.

Високопрофесійні кадри, унікальна виробнича база, передові технології дозволяють забезпечити високу якість і надійність продукції, що випускається.

Метою діяльності підприємства є виробництво довговічної і надійної техніки, що повною мірою задовольняє вимоги замовника та створює максимальні зручності споживача [30].

2.2. Аналіз фінансово-економічної діяльності ПАТ «Мотор Січ».

Результат діяльності будь якого суб'єкта господарювання залежить від наявності та ефективності використання фінансових ресурсів. Рациональне використання фінансових ресурсів. Рациональне використання фінансових ресурсів віддзеркалює фінансовий стан підприємства, який в умовах ринкової економіки має першорядне значення. Хороший фінансовий стан підприємства – це запорука його фінансової стабільності.

У стабільності фінансового стану підприємств зростає зацікавленість з боку постачальників, банків, акціонерів, інвесторів, податкових органів. У цьому зв'язку змістовне значення має достовірна оцінка фінансового стану підприємства, що забезпечується обґрунтованим здійсненням його аналізу. Фінансовий аналіз являє собою процес, що базується на даних фінансової звітності підприємства, яка за останні роки змінювалася декілька разів.

В оцінці фінансового стану підприємства використовують різні методичні підходи. Одним із них є використання фінансових показників (коефіцієнтів), які демонструють зміни в результатах господарської діяльності та визначають тенденції та структуру таких змін. На основі оцінки фінансового стану підприємства ідентифікують проблеми, що мають місце на підприємстві, та розробляють шляхи їх вирішення.

Для оцінки фінансового стану підприємств різних організаційно-правових форм використовують різну кількість фінансових коефіцієнтів, що можуть мати різну структуру та відноситись до тієї чи іншої групи.

На основі даних фінансової звітності здійснюється аналіз процесу формування та динаміки змін фінансових індикаторів, що дають можливість оцінювати майновий стан, ліквідність, платоспроможність і фінансову стійкість, ділову активність, ефективність діяльності та виявляти на цій основі способи поліпшення фінансового стану підприємств в конкретний період їх діяльності.

Рис. 2.3. Основні завдання аналізу фінансового стану підприємства [26]

Об'єктивно оцінити фінансовий стан підприємства неможливо за допомогою одного показника, бодай навіть найважливішого.

Це можливо виконати лише за допомогою комплексної оцінки групи показників, що усебічно та детально характеризують діяльність підприємства.

Одним із кроків у реалізації загальної аналізу фінансового стану суб'єкта господарювання виступає оцінка майнового стану, для здійснення якої доцільно розраховувати такі показники (коефіцієнти), що характеризують виробничий потенціал підприємства: коефіцієнт зносу основних засобів, коефіцієнт оновлення основних засобів та коефіцієнт вибуття основних засобів [42].

Коефіцієнт зносу основних засобів - характеризує стан та ступінь зносу основних засобів і розраховується як відношення суми зносу основних засобів до їхньої первісної вартості. Нормативне значення $K_z < 0,5$.

$$K_z = \phi_{1p.1012} / \phi_{1p.1011} \quad (2.1.)$$

$$K_{2018} = 4\,802\,602 / 12\,014\,124 = 0,40$$

$$K_{2019} = 5\,488\,146 / 12\,812\,748 = 0,42$$

Даний коефіцієнт збільшився на кінець 2019 року на 0,02 по відношенню до 2018 року, що свідчить про погіршення стану основних засобів.

Аналіз ліквідності балансу полягає у порівнянні статей активу, що згруповані за ознакою ліквідності та розташовані у порядку її спадання, зі статтями пасиву, що згруповані за ознакою строковості та розміщені в порядку збільшення термінів погашення зобов'язань.

Для визначення ліквідності балансу групи активів і пасивів зіставляють між собою [8, с. 203]. Залежно від ступеня ліквідності активи підприємства розділяються на такі групи:

A1 – високоліквідні – «грошові кошти і поточні фінансові інвестиції»;

A2 – швидколіквідні – уся дебіторська заборгованість, що буде погашена за умовами договорів;

A3 – повільноліквідні – запаси, поточні біологічні активи, інші оборотні активи, витрати майбутніх періодів;

A4 – важколіквідні необоротні активи та необоротні активи, утримувані для продажу та групи вибуття.

Пасиви балансу групуються за терміновістю їхньої оплати:

П1 – найтерміновіші – поточна кредиторська заборгованість;

П2 – короткострокові – короткострокові кредити банків;

П3 – довгострокові – довгострокові зобов'язання і забезпечення;

П4 – постійні – зобов'язання перед власниками, формування власного капіталу та зобов'язання пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу та групами вибуття.

Розрахуємо і проаналізуємо показники ліквідності та платоспроможності ПАТ «Мотор Січ» на основі даних фінансової звітності за період 2017-2019 рр.

Таблиця 2.1. Аналіз ліквідності балансу ПАТ «Мотор Січ» 2017-2019 рр.

Ранжуван ня активів балансу	Кінець 2017	Кінець 2018	Кінець 2019	Ранжуван ня пасивів балансу	Кінець 2017	Кінець 2018	Кінець 2019
Високоліквідні активи (A1)	2 765 602	1 479 216	244 791	Найтерміновіші зобов'язання (П1)	3260264	4 054 546	3 896 621
Швидколіквідні активи (A2)	3 395 833	3 187 190	2379017	Короткострокові пасиви (П2)	804356	653 867	806 946
Повільноліквідні активи (A3)	14 384 130	16 462 336	1787515 8	Довгострокові пасиви (П3)	3 586 201	3 429 355	3 081 040
Важколіквідні активи (A4)	7 640 876	8 366 372	8378 959	Постійні пасиви (П4)	2026448 2	21 357 452	21 090 426
Баланс	21 394 775	294 951 14	2887792 5	Баланс	21 394 775	29 495 220	28 875 033

*розраховано за даними бухгалтерського балансу досліджуваного підприємства

Коефіцієнт покриття - розраховується як відношення оборотних активів до поточних зобов'язань підприємства та показує достатність ресурсів підприємства, які можуть бути використані для погашення його поточних зобов'язань.

$$K_{\text{п}} = \text{ф.1.р.1195} / \text{ф.1. р.1695} \quad (2.2)$$

$$K_{\text{з}2017} = 4\,380\,804 / 11\,414\,431 = 4,39$$

$$K_{\text{п}2018} = 21\,128\,848 / 4\,711\,505 = 4,48$$

$$K_{\text{п}2019} = 20\,499\,074 / 4\,703\,899 = 4.56$$

З розрахованих коефіцієнтів показники збільшуються, а це характеризує те, що підприємство має достатньо наявних ресурсів підприємства для

погашення поточних зобов'язань та відображає ризик неплатоспроможності, одного з основних ризиків фінансової безпеки підприємства.

Коефіцієнт швидкої ліквідності - розраховується як відношення найбільш ліквідних оборотних засобів (грошових засобів та їх еквівалентів, поточних фінансових інвестицій та дебіторської заборгованості) до поточних зобов'язань підприємства. Відображає платіжні можливості підприємства щодо сплати поточних зобов'язань за умови своєчасного проведення розрахунків з дебіторами. Коефіцієнт відображає можливість погашення поточних зобов'язань підприємства за рахунок наявних грошових засобів та дебіторської заборгованості, яка не є простроченою. Фактично характеризує платоспроможність підприємства за умови своєчасних розрахунків із дебіторами.

$$K_{\text{шл}} = \text{ф.1 (р. 1195 – р. 1100)} / \text{р.1695} \quad (2.3)$$

$$K_{\text{шл}2017} = (21\,607\,202 - 14\,365\,601) / 6\,119\,755 = 1,18$$

$$K_{\text{шл}2018} = (21\,128\,848 - 16\,462\,336) / 4\,711\,505 = 0,99$$

$$K_{\text{шл}2019} = (20\,499\,074 - 17\,875\,158) / 4\,703\,899 = 0,56$$

Показник швидкості ліквідності зменшився в 2019 р. - 0,56 порівняно з 2018 р. – 0,99 р. В 2018 році це й показник знаходився в межах нормативного значення, а в 2019 р. – 0,56, менший за нормативний показник 0,8 означає, що грошових і інших ліквідних активів може бути недостатньо для погашення поточних зобов'язань.

Коефіцієнт абсолютної ліквідності - обчислюється як відношення грошових засобів та їхніх еквівалентів і поточних фінансових інвестицій до поточних зобов'язань. Коефіцієнт абсолютної ліквідності показує, яка частина боргів підприємства може бути сплачена негайно. Нормативним вважається значення від 0,1 до 0,2.

$$K_{ал} = \phi 1 (p. 1160 + 1165) / \phi.1 p. 1695 \quad (2.4)$$

$$K_{ал2017} = (9\,313 + 2\,756\,289) / 6\,119\,755 = 0,45$$

$$K_{ал2018} = (9\,789 + 1\,469\,427) / 4\,711\,505 = 0,31$$

$$K_{ал2019} = (4\,412 + 240\,379) / 4\,703\,899 = 0,52$$

За три роки коефіцієнти знаходяться межах нормативного значення, а вказує на те, що компанія зможе вчасно погасити борги у випадку, якщо термін платежів настане незабаром.

Чистий оборотний капітал - розраховується як різниця між оборотними активами підприємства та його поточними зобов'язаннями. Його наявність та величина свідчать про спроможність сплачувати свої поточні зобов'язання.

$$Чок = \phi.1 (p.1195 - p.1695) \quad (2.5)$$

$$Чок_{2017} = 21\,607\,202 - 6\,119\,755 = 15\,487\,447$$

$$Чок_{2018} = 21\,128\,848 - 4\,711\,505 = 16\,417\,343$$

$$Чок_{2019} = 20\,499\,074 - 4\,703\,899 = 15\,795\,175$$

Коефіцієнт платоспроможності (автономії) - розраховується як відношення власного капіталу підприємства до підсумку балансу підприємства і показує питому вагу власного капіталу в загальній сумі засобів, авансованих у його діяльність.

$$K_{пл} = \phi.1. 1495 / \phi. 1p. 1900 \quad (2.6)$$

$$K_{пл2017} = 19\,381\,433 / 29\,243\,457 = 0,66$$

$$K_{пл2018} = 21\,354\,360 / 29\,495\,220 = 0,72$$

$$K_{пл2019} = 21\,090\,094 / 28\,875\,033 = 0,73$$

Нормативне значення показника знаходиться в межах 0,4 - 0,6. Значення показника автономії вище 0,6 говорить про те, що компанія використовує не весь свій потенціал.

Коефіцієнт фінансування - розраховується як співвідношення залучених і власних засобів і характеризує залежність підприємства від залучених засобів.

$$K_{\phi} = \phi 1 (p.1595 + p.1695 + p. 1700 + p. 1800) / \phi 1 p. 1495 \quad (2.7)$$

$$K_{\phi 2017} = (3\,742\,269 + 6\,119\,755) / 19\,381\,433 = 0,50$$

$$K_{\phi 2018} = (3\,429\,355 + 4\,711\,505) / 21\,354\,360 = 0,38$$

$$K_{\phi 2019} = (3\,081\,040 + 4\,703\,899) / 21\,090\,094 = 0,37$$

Коефіцієнт забезпеченості власними оборотними засобами - розраховується як відношення величини чистого оборотного капіталу до величини оборотних активів підприємства і показує забезпеченість підприємства власними оборотними засобами. Нормативним є 0,5 і вище.

$$K_z = \phi 1. (p.1195 - p.1695) / \phi 1 p. 1195 \quad (2.8)$$

$$K_{z2017} = (21\,607\,202 - 6\,119\,755) / 21\,607\,202 = 0,71$$

$$K_{z2018} = (21\,128\,848 - 4\,711\,505) / 21\,128\,848 = 0,76$$

$$K_{z2019} = (20\,499\,074 - 4\,703\,899) / 20\,499\,074 = 0,77$$

Як і у випадку з іншими показниками фінансової стійкості, для підвищення значення показника необхідно працювати в напрямку збільшення суми власного капіталу і зниження суми позикових коштів. Оптимізація структури оборотних і необоротних активів дозволить вивільнити частину фінансових ресурсів, що позитивно вплине на нього. Загалом, захід щодо збільшення значення показника повинен враховувати поточну ситуацію і можливості компанії.

Коефіцієнт маневреності власного капіталу - показує, яка частина власного капіталу використовується для фінансування поточної діяльності, а яка – капіталізована. Розраховується як відношення чистого оборотного капіталу до власного капіталу.

$$K_M = \phi 1 (p.1195 - p.1695) / \phi 1 p. 1495 \quad (2.9)$$

$$K_{M2017} = (21\,607\,202 - 6\,119\,755) / 19\,381\,433 = 0,80$$

$$K_{M2018} = (21\,128\,848 - 4\,711\,505) / 21\,354\,360 = 0,76$$

$$K_{M2019} = (20\,499\,074 - 4\,703\,899) / 21\,090\,094 = 0,75$$

При низькому значенні показника необхідно працювати в напрямку збільшення частки власних ресурсів. Це дозволить збільшити суму власних оборотних коштів, що призведе до збільшення значення показника.

Коефіцієнт оборотності активів - обчислюється як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньої величини підсумку балансу підприємства і характеризує ефективність використання підприємством усіх наявних ресурсів, незалежно від джерел їхнього залучення.

$$K_{об} = \phi 2 p. 2000 / \phi 1 (p.1300 + p. 1300) (гр.3) / 2 \quad (2.10)$$

$$K_{об2017} = 10\,546\,323 / ((29\,243\,457 + 25\,251\,032) / 2) = 0,39$$

$$K_{об2018} = 15\,024\,451 / ((29\,495\,220 + 29\,116\,095) / 2) = 0,51$$

$$K_{об2019} = 7\,908\,146 / ((28\,875\,033 + 29\,255\,851) / 2) = 0,27$$

Коефіцієнт оборотності дебіторської заборгованості - розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини дебіторської заборгованості і показує швидкість обертання дебіторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємством.

$$K_{\text{деб}} = \phi 2.2000 / \phi 1 S(p.1120 / p.1155) \text{ гр.3} + S(p.1120/p.1155) \text{ гр.4} / 2$$

$$(2.11)$$

$$K_{\text{деб}2018} = 15\,024\,451 / ((3124540+562525+270\,757+24+439+366\,801)+$$

$$(1\,427\,761 + 948\,111 + 271\,532 + 119+310+347\,735) / 2) = 4,10$$

$$K_{\text{деб}2019} = 7\,908\,146 / ((1427201+949265+271528+119+323+323\,088) +$$

$$(1\,094\,979 + 670\,557 + 172\,865 + 100 + 159+277\,285)/2) = 3,05$$

Коефіцієнт оборотності кредиторської заборгованості - розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини кредиторської заборгованості і показує швидкість обертання кредиторської заборгованості підприємства за період, що аналізується, розширення або зниження комерційного кредиту, що надається підприємству.

$$K_{\text{обк}} = \phi 2 \text{ р.2000} / \phi 1(S(p.1605 / p.1670) \text{ гр.3} + S(p.1605 / p.1670) \text{ гр.4}) / 2$$

$$(2.12.)$$

$$K_{\text{обк}2018} = 15\,024\,451 / ((103+59\,919+590\,241+208\,736 +$$

$$175\,449+40\,647+119\,991+ 3\,279\,677+98\,133+63\,235 + 3\,374) +$$

$$(9\,103+84\,225+775\,669+243\,654+214\,877+46\,934$$

$$+132\,887+2\,658\,148+32\,336+102\,417+3\,092) / 2)) = 3,36$$

$$K_{\text{обк}2019} = 7\,908\,146 /$$

$$((9\,103+84\,225+782\,709+243\,654+214\,877+46\,934+132\,887+2\,176\,143+32\,336+10$$

$$2\,417+ 3\,092) + (103+73\,258+$$

$$1\,076\,638+44\,276+12\,661+44\,355+99\,580+2\,480\,468+32\,316+77\,500+332)/2) =$$

$$2,03$$

Строк погашення дебіторської та кредиторської заборгованостей - розраховується як відношення тривалості звітного періоду (360) до коефіцієнта

оборотності дебіторської або кредиторської заборгованості та показує середній період погашення дебіторської або кредиторської заборгованостей.

$$\text{Строк погашення деб.заб.} = 360 / K_{\text{оборотності деб.заборгованості}} \quad (2.13)$$

$$\text{Строк погашення деб.заб.}_{2018} = 360 / 4,10 = 87,8$$

$$\text{Строк погашення деб.заб.}_{2019} = 360 / 3,05 = 118,03$$

$$\text{Строк погашення кред.заб.} = 360 / K_{\text{оборотності кр.заборгованості}} \quad (2.14)$$

$$\text{Строк погашення кред.заб.}_{2018} = 360 / 3,36 = 107,14$$

$$\text{Строк погашення кред.заб.}_{2019} = 360 / 2,03 = 177,33$$

Коефіцієнт оборотності основних засобів (фондовіддача) - розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної вартості основних засобів. Він показує ефективність використання основних засобів підприємства.

$$K_{\phi} = \phi_{2050} / \phi_{100} (\text{р.1100 гр.3} + \text{р.1100 гр.4}) / 2 \quad (2.15)$$

$$K_{\phi 2018} = 6\,669\,907 / ((14\,290\,361 + 16\,462\,336) / 2) = 0,43$$

$$K_{\phi 2019} = 4\,610\,531 / (16\,247\,810 + 17\,875\,158) / 2 = 0,37$$

Коефіцієнт оборотності власного капіталу- розраховується як відношення чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) до середньорічної величини власного капіталу підприємства і показує ефективність використання власного капіталу підприємства.

$$K_{\text{обв}} = \phi_2 \text{ р. 2000} / \phi_1 (\text{р.1011(гр.3)} + \text{р. 1011(гр.4)}) / 2 \quad (2.16)$$

$$K_{\text{обв}2017} = 10\,546\,323 / ((10\,314\,832 + 11\,414\,431) / 2) = 0,66$$

$$K_{\text{обв}2018} = 15\,024\,451 / ((11\,400\,829 + 12\,014\,124) / 2) = 1,28$$

$$K_{\text{обв}2019} = 7\,908\,146 / ((12\,014\,124 + 12\,812\,748) / 2) = 0,63$$

Рентабельність є одним з найважливіших оціночних показників фінансово-господарської діяльності торгових підприємств і відображає, наскільки ефективно вони використовують свої кошти з метою отримання прибутку.

Коефіцієнт рентабельності активів - розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості активів і характеризує ефективність використання активів підприємства.

$$K_p = \phi 2p.2350 / \phi 1(p.1300(\text{гр.3}) + p.1300(\text{гр.4})) / 2 \quad (2.17)$$

$$K_{p2017} = 2\,044\,097 / ((25\,251\,032 + 29\,243\,457)/2) = 0,075$$

$$K_{p2018} = 2\,856\,288 / ((29\,116\,095 + 29\,495\,220) / 2) = 0,097$$

$$K_p^{2019} = 543\,314 / ((29\,255\,851 + 28\,875\,033)/2) = 0,019$$

Коефіцієнт рентабельності власного капіталу- розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до середньорічної вартості власного капіталу і характеризує ефективність вкладення коштів до даного підприємства.

$$K_p = \phi 2p.2350 / \phi 1(p.1495(\text{гр.3}) + p.1495(\text{гр.4})) / 2 \quad (2.18)$$

$$K_p^{2017} = 2\,044\,097 / ((16\,315\,142 + 19\,381\,433)/2) = 0,114$$

$$K_p^{2018} = 2\,856\,288 / (20\,227\,838 + 21\,354\,360) / 2 = 0,14$$

$$K_{p2019} = 543\,314 / ((21\,615\,165 + 21\,090\,094) / 2) = 0,025$$

Коефіцієнт рентабельності продажу - розраховується як відношення чистого прибутку підприємства до чистої виручки від реалізації продукції (робіт, послуг) і характеризує ефективність господарської діяльності підприємства.

$$K_{pn} = \phi 2p.2350 / \phi 2p.2000 \quad (2.19)$$

$$K_{pn2017} = 2\,044\,097 / 10\,546\,323 = 0,18$$

$$K_{pp2018} = 2\,856\,288 / 15\,024\,451 = 0,19$$

$$K_{pp2019} = 543\,314 / 7\,908\,146 = 0,069$$

Коефіцієнт рентабельності реалізації продукції - розраховується як відношення прибутку від реалізації продукції (робіт, послуг) до витрат на її виробництво та збут і характеризує прибутковість господарської діяльності підприємства від основної діяльності.

$$K_{pp} = \phi 2p.2190 + p.2180 - p.2120 / \phi 2(p.2050 + 2130 + 2150) \quad (2.20)$$

$$K_{pp2017} = 3\,551\,099 + 11\,026\,291 - 9\,991\,344 / (4\,137\,864 + 1\,042\,826 + 779\,587) = 0,77$$

$$K_{pp2018} = 5\,421\,839 + 1\,745\,664 - 1\,006\,204 / (6\,669\,907 + 1\,247\,392 + 945\,853) = 0,69$$

$$K_{pp2019} = 906\,392 + 1\,423\,284 + 735\,818 / (4\,610\,531 + 1\,092\,519 + 611\,238) = 0,48$$

Таблиця 2.2. - Показники рентабельності ПАТ «Мотор Січ» 2017-2019 рр.

Показник	2017	2018	2019
Рентабельність капіталу (активів)	0,07	0,10	0,02
Рентабельність власного капіталу	0,11	0,14	0,02
Рентабельність реалізованої продукції	0,11	0,41	0,20
Період окупності капіталу	14,30	10,31	53,14
Рентабельність виробничих фондів	0,08	0,10	0,11

Збільшення рівня рентабельності активів в 2019 році порівняно з 2017-2018 роком свідчить про зростаючий попит на продукцію підприємства.

Рентабельність власного капіталу - показник, що вказує, наскільки ефективно використовується власний капітал, тобто скільки прибутку було згенеровано на кожну гривню залучених власних коштів. Цей індикатор є найбільш важливим для власників (акціонерів, учасників), адже дозволяє

визначити зростання їх добробуту за аналізований період. Також цей показник використовується при оцінці вартості акцій підприємства, адже рентабельність власного капіталу дозволяє визначити, на які дивіденди можуть розраховувати власники акцій або на скільки зросте вартість їх акцій. Він розраховується як співвідношення чистого прибутку компанії за період і середньої вартості власного капіталу за цей же період.

Можливо побачити в 2019 році більш вищий коефіцієнт, він демонструє відносне збільшення чистого прибутку, що генерується на ту ж суму капіталу. Тенденція стабільного зростання коефіцієнта рентабельності власного капіталу означає підвищення здатності компанії генерувати прибуток власникам.

Рентабельність реалізованої продукції показник прибутковості, який вказує на обсяг чистого прибутку (виручки компанії, за вирахуванням операційних витрат, відсотків, податків і іншого), який генерує кожна гривня продажів. Показник розраховується як співвідношення чистого прибутку до обсягу продажів. Значення вказує на частку виручки компанії, яка залишається після вирахування всіх витрат за поточний період. Також значення дозволяє приблизно спрогнозувати, на скільки зросте чистий прибуток компанії при підвищенні рівня збуту на гривню

Період окупності капіталу - найбільш важливий для власників коефіцієнт. Значення показника відображає період, протягом якого їх капітал окупиться. Це означає, що використання власного капіталу генерує чистий прибуток, який дорівнює його поточній сумі. Розраховується показник як співвідношення середньорічної суми власного капіталу до суми чистого прибутку за рік.

Рентабельність виробничих фондів - розраховується як відношення балансового прибутку до середньорічної вартості основних виробничих фондів і матеріальних оборотних коштів. Цей показник можна розрахувати і по чистому прибутку.

Коефіцієнт фінансового левериджу - вважається задовільним, якщо його значення не перевищує 1 незалежно від галузевої ознаки позичальника. Розраховане значення коефіцієнта фінансового левериджу є задовільним.

$$K_{\text{фл}2017} = 0,44$$

$$K_{\text{фл}2018} = 0,38$$

$$K_{\text{фл}2018} = 0,36$$

Коефіцієнт інвестування – показує, чи достатньо власного капіталу для покриття необоротних активів і участі власного капіталу у формуванні оборотних активів. Розрахунок показав відповідає нормативному значенню, а також, що рахунок власних коштів покривається більша частина необоротних активів.

$$K_{i2017} = 2,65$$

$$K_{i2018} = 2,55$$

$$K_{i2019} = 2,60$$

Отже, порівняння основних фінансових показників (коефіцієнтів) з базисними величинами (нормативними, середньогалузевими, показниками підприємства) дає можливість оцінити фінансовий стан аналізованого підприємства.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМКИ ПІДВИЩЕННЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ПРИВАБЛИВОСТІ ПАТ «МОТОР СІЧ».

3.1. Основні напрямки покращення інвестиційної привабливості підприємства.

Розглянувши всі підходи до вивчення та оцінки інвестиційної привабливості підприємства, можна підмітити, що комплексна оцінка, заснована на аналізі фінансового стану підприємства, в повній мірі дозволяє виділити підсумковий показник рівня інвестиційної привабливості.

Розглянувши підсумки фінансового стану ПАТ «Мотор Січ» в динаміці за 3 роки, можна зробити загальний висновок, що фінансовий стан підприємства є задовільним. Однак керівництву ПАТ «Мотор Січ» необхідно вживати заходів для підтримання фінансового стану підприємства.

Підприємство використовує досить активно позиковий капітал. Однак рівня власного капіталу досить для збереження фінансової стійкості. Коефіцієнт зносу основних засобів збільшився на кінець 2019 року на 0,02 по відношенню до 2018 року, що свідчить про погіршення стану основних засобів. Коефіцієнт покриття збільшуються, а це характеризує те, що підприємство має достатньо наявних ресурсів підприємства для погашення поточних зобов'язань та відображає ризик неплатоспроможності, одного з основних ризиків фінансової безпеки підприємства.

Інвестиційна привабливість ПАТ «МОТОР СІЧ» вагомою мірою залежить від розроблення чіткої стратегії, що пов'язана як із реалізацією у перспективі його інвестиційного потенціалу, так і з забезпеченням дотримання положень загальної стратегії фінансово-економічного розвитку та головних цілей функціонування підприємства.

Для покращення виробництва ПАТ «Мотор Січ» потрібно запроваджувати шляхи щодо підвищення економічної ефективності його

діяльності. Розглянемо резерви підвищення фінансової стійкості підприємства (табл.3.1).

Таблиця 3.1. - Резерви фінансової стійкості підприємства.

Резерви фінансової стійкості підприємства	
1	максимальному зниженню собівартості продукції;
2	правильному розподілу і використання прибутку
3	раціонального використання капіталу підприємства;
4	впровадження нових технологій.
5	визначення потреби в оборотних коштах

Інвестиційна стратегія повинна сформуватись з орієнтацією на наявні та потенційні фінансові, організаційні, кадрові, технологічні, сировинні, енергетичні та інші ресурси, які є в розпорядженні підприємства і які можуть бути залучені на вигідних для нього умовах [7]. Підприємство повинне мати високу та надійну перспективність маркетингових досліджень, що є більш обґрунтованою умовою, ніж тільки перспектива збуту продукції. Йдеться про придбання всіх необхідних видів матеріально-технічних ресурсів (МТР) для виробництва та збуту готової продукції. Це має стосуватися не тільки домовленості, а й наявності договорів (контрактів) на придбання МТР і певної гарантії збуту продукції на внутрішніх і зовнішніх ринках. Необхідно звернути особливу увагу на ефективність використання інвестиційних ресурсів підприємством як на наступну умову щодо формування його інвестиційної привабливості. Інвесторів завжди цікавить ефективність використання інвестиційних ресурсів підприємством за минулі періоди. Визначення ефективності здійснюється шляхом розрахунку індексів, співвідношень і коефіцієнтів, таких, наприклад, як прибутковість коштів і коефіцієнт самозабезпеченості інвестиційними ресурсами. Коефіцієнт самозабезпеченості свідчить про можливість підвищити конкурентоспроможність і ділову активність за рахунок власних коштів. Прибутковість залучених, а особливо

позикових, коштів повинна значно перевищувати прибутковість власних інвестиційних ресурсів та ін. Вивчення та аналіз звітності суб'єктів господарювання, досвіду фахівців і підприємств дає змогу стверджувати, що це досить важлива умова формування інвестиційної привабливості підприємства. Масив показників щодо визначення ефективності використання інвестиційних ресурсів суттєво впливає на інвестиційну привабливість підприємства [26, с. 81-82].

Доцільні управлінські рішення при цьому мають спрямовуватись на підвищення якості інвестиційного потенціалу підприємства шляхом узгодженого поліпшення пропорцій між його компонентами, динамічного та гнучкого розвитку внутрішньої структури та посилення проблемної орієнтації у відповідності з системою стратегічних цілей розвитку. Запропонована методика оцінки дозволяє звести в єдину систему виміру і оцінити різномірні кількісні та якісні параметри, що характеризують складові інвестиційної привабливості суб'єктів господарювання, отримати об'єктивну картину стану та ефективності використання наявного інвестиційного потенціалу та рівня інвестиційного ризику. На основі розрахованих за даною методикою інтегральних показників виникає можливість дослідити відповідність поточної інвестиційної активності підприємства інвестиційному потенціалу, виявити шляхи їх узгодження. Методика надає можливість об'єктивно визначити рівень перспективності інвестиційних вкладень в діяльність підприємства, виявити рівень взаємозалежності і збалансованості інвестиційного потенціалу і інвестиційного ризику, з'ясувати „критичні зони” для залучення інвестицій.

За підсумками проведеного дослідження підприємства визначається подальша стратегія розвитку і складається комплекс заходів, які спрямовані на підвищення інвестиційної привабливості підприємства. Ці заходи повинні зачіпати всі напрямки діяльності - фінансування, виробництво, реалізацію та ін. Враховувати зміни у зовнішній і внутрішньому середовищі. Заходи можуть проводитися за наступними напрямками:

1. Реорганізація структури управління. Розробляються заходи щодо зміни організаційної структури і методів управління, що відповідають новим умовам розвитку. У комплекс заходів можуть входити наступні дії:

- визначення центрів отримання прибутку;
- поділ бізнес-процесів; знаходження дублюючих функціональних зон; впровадження додаткових організаційних утворень, що відповідають новим завданням;
- виділення окремих бізнес-одиниць в самостійні організації, а також зворотні процеси злиття; вибудовування
- комунікацій всередині і між бізнес-одиницями і їх закріплення в регламентує документації та ін.
- має бути впровадження організаційної структури задовольняє інвестиційним цілям розвитку.

2. Реструктуризація активів. Для підвищення інвестиційної привабливості необхідно провести комплекс заходів по реструктуризації активів підприємства. Можуть проводитися наступні заходи:

- придбання і оновлення обладнання, купівля / продаж будівель і земельних ділянок, списання / реалізація застарілих .
- непрофільних активів, скорочення / збільшення запасів матеріалів і готової продукції, оптимізація дебіторської заборгованості і т.д. Для оптимізації фінансових вкладень можуть змінюватися їх терміновість, розмір.
- прибутковість в рамках однієї групи, а також самі спрямування фінансових вкладень. Мети проведених заходів - оновлення активів, оптимізація витрат, підвищення прибутковості від вкладених коштів.

3. Оптимізація структури капіталу. При цьому аналізуються джерела формування пасивів, їх вартість і вплив на інвестиційну привабливість підприємства, визначається оптимальне співвідношення власних і позикових коштів, а також форми залучення цих ресурсів. Можливі заходи - зміна обсягу позикових коштів, заміщення короткострокових ресурсів довгостроковими і

навпаки, збільшення / зменшення статутного капіталу, скорочення / збільшення кількості акцій, заміщення позикових коштів власними ресурсами і т.д. Основною метою даних заходів є виконання необхідних фінансових показників (наприклад, ліквідності), скорочення витрат на залучені кошти, а також підвищення керованості з боку власників підприємства.

4. Модернізація виробництва та оновлення продукції, що випускається.

Стратегія розвитку повинна включати в себе підвищення конкурентоспроможності продукції промислового підприємства. Для цього необхідне вдосконалення застосовуваних технологій, задоволення постійно мінливого попиту на продукцію реального сектора економіки, що обумовлює необхідність здійснення наступних заходів: застосування інноваційних розробок, модернізація технологічних ланцюжків, розширення асортименту продукції, що випускається, заміщення застарілої продукції, розробка нових перспективних видів виробів, застосування сучасних технологій, що відповідають екологічним вимогам. Дані заходи націлені на скорочення собівартості продукції, підвищення конкурентоспроможності та розширення асортименту продукції, а в кінцевому підсумку - на підвищення інвестиційної привабливості підприємства, а також дозволить прискорити процес залучення додаткових ресурсів, збільшити їх обсяг, а також знизити їх вартість.

3.2. Економічна ефективність запропонованих заходів.

Постійний моніторинг і коригування інвестиційної привабливості підприємства дозволяють залучити інвестиційні вкладення в необхідному обсязі, підвищити ефективність системи управління, рентабельність діяльності, а також впровадити процеси бізнес-планування та бюджетування, контролю за досягненням запланованого результату.

Розробка і реалізація даних заходів дає можливість інвесторам розглядати підприємство як привабливий об'єкт інвестування, здатний ефективно

освоювати інвестиційні кошти, приносити необхідний рівень доходу. Реалізація стратегії та комплексу заходів щодо підвищення інвестиційної привабливості

Одна з причин зниження рентабельності господарської діяльності ПАТ «Мотор Січ» полягає в тому, що керівники пріоритетне місце віддали нарощуванню кінцевих результатів роботи, обминаючи соціальні аспекти діяльності. В зв'язку з цим втрапився логічний взаємозв'язок комерційних і некомерційних критеріїв задоволення усіх зацікавлених сторін (в першу 85 чергу споживачів, постачальників, інвесторів), створюється дисбаланс у плануванні фінансових (комерційних) і нефінансових (некомерційних) показників.

Основна увага в процесі формування та реалізації діяльності ПАТ «Мотор Січ» повинна бути приділена не стільки показникам росту суб'єкта господарювання, скільки показникам його розвитку. Під плановим критерієм, у даному випадку, пропонується розуміти ту ціль, що ставить перед собою підприємство, реалізація якої в повному обсязі забезпечить ріст ефективності його функціонування. Результати господарювання аналізованих підприємств показала, що ніхто, крім самого підприємства, не зможе забезпечити високої віддачі в плануванні ефективності виробництва, оскільки тільки на ньому лежить відповідальність за формування планів із зазначенням варіантів розвитку підприємства.

Інвестиційна привабливість відіграє вирішальну роль при прийнятті інвестором рішення про вкладення коштів у розвиток підприємства. Таким чином, використання напрямів підвищення інвестиційної привабливості підприємства надає змогу підприємству ефективно керувати власною конкурентоспроможністю, що є запорукою подальшого розвитку підприємств. Таким чином, у даному дослідженні було визначено пріоритетні напрями підвищення інвестиційної привабливості підприємств, а їх подальше використання надає змогу підприємству ефективно керувати власною конкурентоспроможністю, що є запорукою його подальшого розвитку (31, с. 407).

На основі запропонованих заходів складемо прогноз фінансових результатів ПАТ «Мотор Січ».

Таблиця 3.2. Прогноз фінансових результатів від запропонованих заходів
ПАТ «Мотор Січ»

Показники	2017	2018	2019	Прогноз на 2021	Відхилення +/- 2019/2021
1	2	3	4	5	6
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	15 150 429	12 239 687	10,074,404	10 382 386	307 982
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	6 687 998	7 291 413	6 956 152	7 135 034	178 882
Валовий: прибуток	8 462 431	4 948 274	3 118 252	3 246 352	128 100
Інші операційні доходи	8 388 733	1 008 736	589 952	589 952	0
Адміністративні витрати	1 246 056	1 482 211	1 315 953	1 232 667	-83 285
Витрати на збут	896 893	768 210	427 369	429 129	1 760
Інші операційні витрати	9 121 302	1 972 444	2 589 592	2 589 819	227
Фінансовий результат від операційної діяльності: прибуток	5 586 913	1 734 145	1 934 145	2 143 543	209 398
Інші фінансові доходи	5 699	103 813	396 814	396 814	0
Інші доходи	479 345	330 356	13 858	13 858	0
Фінансові витрати	205 672	271 862	293 159	293 159	0

1	2	3	4	5	6
Інші витрати	1 678 730	54 479	37 573	37 573	0
Фінансовий результат до оподаткування: прибуток	4 186 755	1 856 808	1 956 808	2 166 206	209 398
Витрати (дохід) з податку на прибуток	1 082 581	604 615	129 990	167 682	37 692
Чистий фінансовий результат: прибуток	3 104 174	1 252 193	1 258 325	1 430 03	171 706

Прогнозні розрахунки показали, що після проведення запропонованих заходів чистий прибуток ПАТ «Мотор Січ» за 2021 рік збільшиться на 171706 тис.грн. За результатами дослідження, а також запропонованих заходів складемо прогнозний баланс компанії на 2021 рік.

Таблиця 3.3. - Прогнозний баланс ПАТ «Мотор Січ» на 2021 рік (Актив)

Актив	Код рядка	2019	2021	Відхилення, +/-
1	2	3	4	5
I. Необоротні активи				
Нематеріальні активи:	1000	10,625	8 625	-2000
первісна вартість	1001	19 658	19 658	0
накопичена амортизація	1002	9 033	10 258	1225
Незавершені капітальні інвестиції	1005	1 024 183	1 024 183	0
Основні засоби:	1010	6 826 900	6 828 500	1600
первісна вартість	1011	12 277 372	12 277 372	0
знос	1012	5 450 472	5 452 572	2100
Інвестиційна нерухомість:	1015	27 908	28 000	92

1	2	3	4	5
первісна вартість	1016	39 922	39 922	0
знос	1017	12,014	11 112	-902
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	-	24 429	24 429	0
інші фінансові інвестиції	1035	1 535	1 620	85
Відстрочені податкові активи	1045	37 906	37 906	0
Інші необоротні активи	1090	76 984	76 984	0
II. Оборотні активи				
Запаси	1100	13 963 772	13 963 772	0
Товари	1104	4 739 945	4 739 945	0
Поточні біологічні активи	1110	13	13	0
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	1 073 317	1 003 098	70 219
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130	669 172	669 172	0
з бюджетом	1135	170 958	170 958	0
у тому числі з податку на прибуток	1136	5 345	5 345	0
з нарахованих доходів	1140	219	219	0
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	134 522	134 522	0

1	2	3	4	5
Поточні фінансові інвестиції	1160	10 574	10 620	46
Гроші та їх еквіваленти	1165	747,190	824 321	77 131
Готівка	1166	1 680	1 680	0
Рахунки в банках	1167	744 932	874 230	129298
Іні оборотні активи	1190	2 087 911	2 087 911	0
Усього за розділом II	1195	18 857 653		
II. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	4 623	4 623	0
Баланс	1300	26 892 746	27 786 235	893489

В прогнозовану активі за рахунок скорення дебіторської заборгованості та збільшення грошових коштів активи підприємства зросли.

Узагальнюючи вищезазначене, інвестиції дозволяють реалізувати багато цілей – економічні (отримання доходу), менеджменту, підвищення якості та конкурентоспроможності продукції, оптимізації витрат, неекономічні (соціальні, екологічні), сприяють перетворенню різних ресурсів господарюючих суб'єктів у альтернативні види активів. Забезпечують відповідність ринковим законам попиту та пропозиції на інвестиційні ресурси та послуги.

На основі перелічених властивостей інвестицій можна зазначити, що це цілеспрямоване вкладення капіталу, яке не пов'язане із поточним споживанням та передбачає перетворення ресурсів господарюючих суб'єктів із однієї в іншу з метою отримання прибутку, а також для досягнення іншого економічного та неекономічного довогострокового ефекту.

Інвестиції, виконують ряд найважливіших функцій, без яких нереальний розвиток економіки держави. В економічній теорії виділяються наступні основні функції інвестицій:

1. Регулююча функція, означає, що інвестиції здатні коригувати процеси відтворення капіталу і підтримувати темпи їх зростання
2. Розподільча функція. Чи по кишені інвестицій здійснюється розподіл створеного суспільного продукту між суб'єктами.
3. Стимулююча функція. Інвестиції стимулюють всі елементи відтворювального процесу.

Інвестиції на макрорівні забезпечують:

- а) політику розширеного відтворення;
- б) перебудову суспільного виробництва і збалансований розвиток всіх галузей народного господарства;
- в) створення необхідної сировинної бази промисловості;
- г) прискорення науково технічного прогресу, поліпшення якості та конкурентоспроможності вітчизняної продукції;
- д) громадянське будівництва, розвиток охорони здоров'я, культури, вищої і середньої школи, а також розширення інших соціальних проблем;
- з) пом'якшення або розв'язання проблеми безробіття;

Інвестиції на мікрорівні забезпечують:

- а) розширення і розвиток виробництва;
- б) підвищення якості та конкурентоспроможності продукції конкретного підприємства;
- в) придбання цінних паперів і вкладення коштів в активи інших підприємств;
- г) підвищення технічного рівня виробництва;
- д) нормальне функціонування підприємства в майбутньому, стабільний фінансовий стан і максимізацію прибутку.

Активний інвестиційний процес зумовлює економічний потенціал країни в цілому, сприяє підвищенню життєвого рівня населення. Економічна діяльність окремих господарюючих суб'єктів залежить в значній мірі від обсягів і форм здійснюваних інвестицій.

ВИСНОВКИ

У процесі дослідження теоретичних аспектів інвестиційної привабливості було виявлено, що в даний час немає єдиного поняття інвестиційної привабливості. Проаналізувавши визначення декількох авторів було сформовано більш загальне поняття інвестиційної привабливості. інвестиційна привабливість компанії являє собою певну сукупність характеристик його виробничої, фінансової та управлінської діяльності, а також особливостей його інвестиційного клімату, оцінка якого визначає доцільність і необхідність інвестування.

Отже, інвестиції - це протяжний у часі процес, тому при аналізі інвестиційної привабливості підприємства необхідно враховувати:

- привабливість підприємства в порівнянні з альтернативними підприємствами з точки зору максимізації доходів власників підприємства при прийняттю ступеня ризику, тому що саме ця мета є головною для фінансового менеджменту.
- ризикованість реалізації інвестицій, тому що чим довший термін окупності, тим ризикованіше інвестиційний проект
- тимчасову вартість грошей, тому що з плином часу гроші змінюють свою цінність.

Інвестиційна привабливість є ряд дій, які необхідно виконати, щоб показати потенційному інвестору реальні вигоди і майбутні перспективи після вливання капіталу в компанію. Відкритість, надійність, стабільність, фінансове зростання, нарощування виробництва позитивно впливає на інтерес потенційних вкладників коштів в розвиток підприємства. Показники, що впливають на кінцеве рішення потенційного капіталовкладників, повинні всебічно розкривати діяльність конкретного підрозділу. Головним критерієм виступає наявність стабільного доходу.

Потрібно розуміти, отримати капіталовкладення для розвитку бажають багато. У цьому сегменті ринку присутня величезна конкуренція. Тому, щоб отримати бажані гроші на розвиток, потрібно переконати інвесторів у своїй надійності, вигоді вкладень, гарантії отримання прибутку. Для цього доведеться виконати детальний аналіз основних сторін господарської діяльності, а саме:

- рівня оборотності наявних активів
- реальної прибутковості власного капіталу
- рівня фінансової стійкості
- показників ліквідності активів.

Такі дані допоможуть розгорнути перед потенційним інвестором реальну картину життєдіяльності компанії, циклу окупності вкладень, рівня очікуваної прибутковості.

Високий рівень конкуренції на ринку інвестування змушує потенційних позичальників використовувати всі доступні способи залучення нового капіталу. Але тут потрібно також враховувати побажання іншого боку, вміти завоювати увагу, увійти в довіру, швидко показати ключові показники ефективності своєї діяльності.

Щоб звернути увагу на свій проект і залучити в нього зовнішній капітал, спочатку слід дотримуватися кількох простих правил

- Визначитися, на які вкладення претендуєте. Як вкладників в бізнес можуть виступати іноземці, приватні особи, дрібні і великі компанії, держава. Кожен з них переслідує певну мету, ставить умови, терміни повернення вкладених грошей.

- Донести потенційного адресата інформацію про надійність проекту. Грамотно сформований бізнес-план покаже прозорі показники ефективності діяльності організації за частиною руху грошових потоків. Докладний аналіз майбутнього ринку збуту, потреби в продукті (послугі) відіграють важливу роль в ухваленні рішення.

- Підготовка інформаційних документів. Старт будь-якого проекту починається з документації. Потрібно підготувати всі необхідні документи

(якщо їх потрібно отримувати, скласти покроковий план як все це буде здійснюватися). Потрібна виключно свіжа інформація. Не варто перевантажувати зайвими паперами - це дратує і викликає відторгнення.

- Підготовка плану розподілу майбутніх інвестицій, а також прогнозів їх окупності. Це повинно виконуватися з прив'язкою до реальних цін на день пропозицію.

- Гнучкість. Завжди можна знайти компромісне рішення, варто навчитися оперативно перебудовуватися під потреби потенційного партнера. Не виключено, що у потенційного інвестора можуть з'явитися власне бачення на проект. Не потрібно відразу відкидати такі пропозиції.

- Ухвалення критики. Наполегливість, завзятість та цілеспрямованість безсумнівно оцінить майбутній інвестор, але не варто вставати в позицію і показувати образу, якщо вказують на конкретні помилки або недоліки.

Додатковий капітал потрібен не тільки новим, але і діючим компаніям.

Щоб його отримати потрібно підвищити рівень економічної та комерційної надійності, створити нормальні умови для подальшого тривалого партнерської співпраці. Для цього підприємству необхідно:

- проаналізувати рівень наявного фінансового стану, визначити чинники, що негативно впливають на залучення нових вкладників;
- визначити затребуваність продукції, що випускається (послуг, що надаються) на ринку, підготувати заходи щодо їх адаптації до умов сучасності;
- продемонструвати відкритість фінансової системи, можливості простежити рух грошових потоків, прозорість бухгалтерського обліку;
- вжити заходів щодо оптимізації збиткових активів, підвищення рівня продуктивності, зниження непродуктивних витрат.
- забезпечити високий рівень ділової репутації, впізнаваність компанії на внутрішньому і зовнішньому ринку (можливо шляхом заміни наявного бренду).

Аналізуючи інвестиційну привабливість підприємства, слід звернути увагу, що на неї впливають різні чинники. Фактори, які впливають на інвестиційну привабливість підприємства, можна розділити на зовнішні і внутрішні. До внутрішніх факторів відноситься: система управління організацією, навички управлінської команди, стан устаткування підприємства, фінансова стабільність та ін. До зовнішніх факторів відносять законодавство в області інвестицій, потенціал регіону, в якому функціонує комерційна організація, економічні особливості галузі і т.д.

Якісний аналіз зовнішніх та внутрішніх умов, що впливають на інвестиційну привабливість підприємства, дає змогу своєчасно виявляти проблеми в процесі управління інвестиційною політикою на підприємстві або у цілій країні, вжити заходів щодо. На сьогоднішній день інвестиційна привабливість підприємства та держави в цілому відіграє вагому та надзвичайно важливу роль в активізації інвестиційних процесів. В умовах обмеженості ресурсів та гострої конкуренції між підприємствами за одержання ресурсів, у тому числі і фінансових, на перший план виходить питання про створення у інвесторів уявлення про підприємство, як привабливий об'єкт інвестування – тобто, формування його інвестиційної привабливості. В свою чергу, роль визначення інвестиційної привабливості підприємств полягає в тому, що потенційних інвесторів необхідно переконати в доцільності вкладень за допомогою конкретних показників, які розраховуються в процесі здійснення її оцінки.

Збільшити шанс отримання інвестицій можна шляхом підтвердження здатності в короткі терміни перебудуватися під вимоги сучасного ринку, мати для цього чіткий план дій, а також виконуючи конкретні кроки на шляху його реалізації.

Отримати вкладення в розвиток бізнесу можна тільки в тому випадку, коли потенційні вкладники помітять реальні ознаки позитивного розвитку підприємства. Для цього буде потрібно вивчати діючий ринок, перебудовувати своє виробництво, продумувати кожен крок на шляху вдосконалення. Тільки

так можливо отримати прибуток, а також забезпечити прибутковість вкладень інвесторів.

Кожна методика аналізу інвестиційної привабливості підприємства потребує внесення коректив та нових підходів. Зі зміною економічних умов на ринку змінюється трактування та застосування різних показників, тому виникає необхідність у більш конкретному трактуванні та методиці визначенні показників аналізу діяльності підприємства [10].

Існує ряд факторів, як зовнішніх, так і внутрішніх, що впливають на формування та рівень інвестиційної привабливості. З них є ті, на які підприємство може впливати, зокрема, власний кадровий потенціал, фінансове становище, управлінський облік, платіжна дисципліну тощо. Так само, є ряд і тих факторів, що не залежать від підприємства, але можуть значно вплинути на його інвестиційний рейтинг шляхом створення додаткових перешкод або ж, навпаки, сприятливих умов для підвищення інвестиційної привабливості.

Виходячи з даної ситуації, постає важливе питання якомога більш професійної та чіткої оцінки підприємства з точки зору привабливості для інвесторів. Формування комплексної інтегральної оцінки інвестиційної привабливості може здійснюватися за різними методиками. Основною вимогою до будь-якого методу визначення рівня інвестиційної привабливості є можливість інтерпретації отриманої інформації та прийняття на основі визначених показників ефективності та доцільності управлінських рішень, як з боку інвестора щодо вкладання коштів, так і з боку підприємства-реципієнта щодо підвищення власного інвестиційного рейтингу.

Наведеним вище вимогам відповідає один із запропонованих методів визначення інвестиційної привабливості, що дістав назву методу комплексних групових коефіцієнтів. Даний метод передбачає, що оцінка ґрунтується на розробленій системі факторів інвестиційної привабливості промислових підприємств, яка характеризується простотою та наочністю показників, що розраховуються, публічністю інформаційної бази аналізу, а також універсальністю.

Таким чином, всі зроблені у процесі дослідження теоретичні та практичні рекомендації щодо оцінки інвестиційної привабливості підприємства надають можливість підвищити інвестиційний рейтинг підприємства. Це безумовно, надасть можливість створити основу для отримання підприємством ресурсів з метою свого подальшого економіко-технологічного розвитку [8].

Інвестиційну привабливість можна розглядати на різних рівнях: країни, галузі, регіону, підприємства. Виходячи з цього, підприємство – це об’єкт, у який вкладаються кошти інвестором і чия привабливість повинна визначатися обов’язково і на всіх рівнях. Залучення інвестицій є необхідним процесом для відродження та досягнення підприємством вищого рівня конкурентоспроможності. Інвестиційно привабливе підприємство спонукає інвесторів приймати рішення щодо довгострокових вкладень у капітал для подальшого розвитку підприємства та отримання відповідного очікуваного прибутку. Інвестори, які вкладають свої гроші та інше майно в українські підприємства, повинні бути впевнені у правильному виборі ділового партнера та збереженні й ефективному використанні вкладених інвестиційних ресурсів [15, с. 258].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беялов Т. Е., Олійник А.В. Фінансова стійкість підприємства та шляхи її зміцнення. *Інтернаука*. Серія «Економічні науки». 2016. № 12 (22). С. 22–26.
2. Бержанір І. А. Діагностика показників ліквідності підприємств. Фінансове забезпечення сталого розвитку економіки України: колективна монографія / за ред. Слатвінського М.А. Умань: ФОП Жовтий О. О., 2016. 151–156 с.
3. Биба В. В., Лоза Т. В. Діагностика та прогнозування фінансово-економічного стану підприємства. *Економіка та держава*. 2015. № 5. С. 110–113.
4. Бланк І. А. Фінансова стратегія підприємства. К.: Ельга, Ніка-Центр, 2004. 720 с.
5. Бондар М. І. Звітність підприємства : навчальний посібник. К.: ЦУЛ, 2016. 570 с.
6. Варналій З. С., Босенко В. А. Інвестиційна привабливість та інвестиційна безпека України: науково-виробничий журнал. *Бізнес-навігатор*. 2019. Випуск 1 (50). С. 144–148.
7. Гунько В. І. Фактори та показники формування інвестиційної привабливості підприємств. *Фінансовий простір*. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fin_pr_2013_1_ (дата звернення: 16.05.2021)
8. Глущенко А. С. Фінанси: навч. посіб. Львів «Магнолія 2006», 2014, 440 с.
9. Дегтярьова Ю. В. Роль інвестицій у забезпеченні конкурентоспроможності підприємства. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. №12 (91). С. 61–64.
10. Дука А. П. Теорія та практика інвестиційної діяльності. Інвестування: навч. посіб. К.: Каравела, 2012. 432 с.

11. Єрмілова К. В. Прямі іноземні інвестиції в умовах формування глобального економічного простору: монографія. Д. : Східний видавничий дім, 2013. 139 с.
12. Забезпечення інвестиційної привабливості підприємства: монографія / Колектив авторів, за наук. ред. Т. В. Калінеску. Луганськ: вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. 220 с.
13. Загорная Т. О. Роль инновационно-инвестиционной стратегии в системе формирования конкурентных преимуществ предприятия. *Економічний простір*. 2016. № 23/2. С. 220-227.
14. Зелінська О. М., Галазюк Н. М. Теоретичні засади визначення інвестиційної привабливості вітчизняних підприємств в умовах сучасних євроінтеграційних процесів. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018: вебсторінка. URL: <http://globalnational.in.ua/archive/22-2018/12.pdf> (дата звернення: 16.05.2021).
15. Зяньков В. В., Слободянюк О. Е. Чинники інвестиційної привабливості підприємств кондитерської галузі. *Економіка та управління підприємствами*. Мукачівський державний університет. 2017. Випуск.8. С. 255-259
16. Інвестиційна активність підприємств з виробництва продукції з високою доданою вартістю в умовах обмежених ринків: парадигма та механізми забезпечення: монографія / Н. Ю. Брюховецька, І. П. Булеєв та ін.; НАН України, Ін-т економіки промсті. Київ, 2019. 388 с.
17. Кампо Г. М., Дочинець Н. М., Гаврилець О. В. Оцінка фінансової стійкості підприємств України. *Науковий вісник Ужгородського університету*. Сер. «Економіка». 2017. № 49. С. 150–158.
18. Короткова О. В. Інвестиційна привабливість підприємства та методики її оцінювання: вебсторінка. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=2132>. (дата звернення: 16.05.2021)

19. Крамаренко К. М. Інвестиційна привабливість підприємства та методичні підходи до її визначення. *Причорноморські економічні студії*. 2016. Вип. 10. С. 101-104.
20. Майорова Т. В. Аналіз інвестиційних проектів у нових умовах господарювання. *Теорія інвестицій* : вебсторінка. URL: http://www.investplan.com.ua/pdf/19_2011/4.pdf (дата звернення: 17.05.2021).
21. Медведєєв А. Ю. Сорокіна І. В. Економічна оцінка інвестий: вебсайт. URL: <http://um.co.ua/1/1-7/1-77870.html> (дата звернення: 17.05.2021)
22. Методика оцінки інвестиційної привабливості підприємства: вебсайт. URL: https://pidru4niki.com/12980108/investuvannya/metodika_otsinki_investitsiyno_yi_privablivosti_pidpriyemstva (дата звернення: 16.05.2020)
23. Методики проведення поглибленого аналізу фінансово - господарського стану підприємств та організацій: Наказ Агентства з питань банкрутства (ДГУ) № 81 від 27.06.1997: вебсторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0288-97#Text> (дата звернення: 18.05.2021).
24. Музиченко Т. О. Інвестиції та інвестиційна діяльність: понятійний апарат. Сталий розвиток економіки: Міжнародний науково-виробничий журнал. Інноваційно-інвестиційна діяльність: вебсторінка. URL: file:///C:/Users/User/Downloads/sre_2014_3_28.pdf (дата звернення: 18.05.2021).
25. Набатова О. Ю. Чорненко О.С. Шляхи та напрямки поліпшення фінансової діяльності суб'єкта господарювання: вебсторінка. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/11_2018/78.pdf (дата звернення: 19.05.2021)
26. Ніконова Н. В. Інвестиційна привабливість підприємств: сутність, фактори впливу та оцінка існуючих методик аналізу. *Економічний вісник університету*. 2017. Випуск № 32/1. С. 81-88.
27. Овчаренко Т. С., Степанова А. А. Методичні підходи щодо визначення інвестиційної привабливості галузей України. *Молодий вчений*. 2017 р. №5(45). С. 685-689.

28. Ольвінська Ю. О. Основні напрями підвищення ефективності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2013. №12. С. 166-171.

29. Ольвінська Ю. О. Напрями удосконалення механізму сприяння розвитку суб'єктів малого підприємництва. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2015. Вип. 3. С. 117–123.

30. Офіційний сайт ПАТ «Мотор Січ»: вебсторінка. URL: <http://www.motorsich.com/ukr/> (дата звернення: 21.05.2021)

31. Очередько О. О. Напрямки підвищення інвестиційної привабливості промислових підприємств холдингу. *Вісник Приазовського державного технічного університету*. Серія : Економічні науки Маріуполь: ДВНЗ "ПДТУ"., 2017. Вип. 34. С. 401–407.

32. Про інвестиційну діяльність: Закон України ВР № 1561-XII (1561-12) від 18.09.91, ВВР, 1991, № 47: вебсторінка. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text> (дата звернення: 15.05.2021).

33. Про прямі інвестиції з країн ЄС: вебсторінка. URL: <http://dia.dp.gov.ua/ru/pryamyie-inostrannye-investicii-v-ukrainu-dinamika-2015-2019-godov/> (дата звернення: 15.05.2021).

34. Стадник В. В. Теоретико-методологічні основи інвестування розвитку підприємства. Актуальні проблеми економіки. 2015. №1 (79). С. 60-69.

35. Ткаченко А. М., Кішнір О. Економічна оцінка інвестиційної привабливості підприємства. *Економічний вісник*. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. Випуск № 4. С. 154-16.

36. Ткаченко А. М. Інвестиції – гарант ефективного управління господарською діяльністю суб'єкта господарювання. *Економічний вісник ДВНЗ "Український державний хіміко-технологічний університет"*. 2015. № 1. С. 115-118.

37. Ткаченко А. М., Плаксина Є. М. Економічна сутність інвестицій. *Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності*. Маріуполь: ДВНЗ «ПДТУ», 2013. Випуск 1, Т.2. С. 99-102.

38. Ткаченко А. М., Плаксіна Є. М. Державне регулювання інвестиційної діяльності в Україні. *Науковий вісник Полтавського національного технічного університету ім. Юрія Кондратюка*. Полтава: ПолтНТУ, 2014. №2 (45). С. 7-12.

39. Ткаченко А. М. Запровадження інновацій – нагальне завдання сьогодення. *Науковий вісник Полтавського університету Економіки та торгівлі*. Серія «Економічні науки». 2020 р. № 1. С.17-25.

40. Фінанси підприємств: навч. посібник / за ред. Г. Я. Аніловської, І. Б. Висоцької. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 440 с.

41. Фоміних В. І., Житникова Ю. В., Ванічкіна О. М. Проблеми оцінки кредитоспроможності вітчизняних підприємств та шляхи їх вирішення. *Молодий вчений*. 2017. С. 200-203.

42. Фещенко О. П. Розрахунок показників фінансового стану господарських товариств з урахуванням нових форм фінансової звітності. *Бізнес Інформ*. 2015. № 2. С. 229-236.

43. Шпортько Г. Ю., Козенкова Н. П., Козенкова В. Д. Оцінка інвестиційної привабливості промислового підприємства. Електронний журнал «Ефективна економіка». URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3550> (дата звернення: 30.05. 2021).